

Regionalna Wspólnota Planistyczna Uckermark-Barnim

Plan Regionalny Uckermark-Barnim

Rzeczowy Plan Częściowy „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców“

Statut 2016 (fragment)

I. Podstawy techniczne i prawne

Regionalna Wspólnota Planistyczna Uckermark-Barnim, której członkami są powiaty Uckermark i Barnim, ma zgodnie z § 4 ust. 2 Ustawy o planowaniu regionalnym oraz o planowaniu wydobycia węgla brunatnego i rewitalizacji (RegBkPIG) obowiązek sporządzania, aktualizacji, zmiany i uzupełniania Planu Regionalnego dla regionu planowania Uckermark-Barnim.

W obszarze regionu Plan Regionalny stanowi nadrzędny i podsumowujący plan krajowy (§ 1 RegBkPIG). Plan Regionalny określa nadrzędne ramy, a także cele i zasady planowania przestrzennego oraz służy zabezpieczeniu i rozwojowi naturalnych i gospodarczych podstaw życiowych.

Plan Regionalny opracowany został na podstawie Krajowego Programu Rozwoju (LEPro) na rok 2007 i Krajowego Planu Rozwoju dla Berlina-Brandenburgii (LEP B-B) na rok 2009 (Rozporządzenie z dnia 27 maja 2015 r., weszło w życie ze skutkiem na dzień 15 maja 2009 r.). Plany zagospodarowania przestrzennego oraz ustalenia innych uchwalonych przez gminy planów urbanistycznych zostały uwzględnione w rozważaniach zgodnie z § 1 ust. 3 Ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym (ROG). Pozostałe kwestie publiczne i prywatne są uwzględniane w przypadku, o ile mają znacznie i są możliwe do zidentyfikowania. Plan Regionalny stanowi aktualizację Rzeczowego Planu Częściowego „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców” w wersji opublikowanej dnia 6 sierpnia 2004 r. (Dziennik Urzędowy Brandenburgii - numer 38 z dnia 29 września 2004 r.).

W ramach aktualizacji Planu Regionalnego przeprowadzono w sumie cztery procedury konsultacyjne, przy czym były to każdorazowo konsultacje w sprawie z projektu Planu Regionalnego 2007 (konsultacje w roku 2008), w sprawie z projektu Planu Regionalnego 2011 (konsultacje w roku 2011), w sprawie z projektu Planu Regionalnego 2013 (konsultacje w roku 2014) oraz w sprawie z projektu Planu Regionalnego 2015 (konsultacje w roku 2015).

Potrzeba nowelizacji poszczególnych projektów Planu Regionalnego wynikała m.in. ze zmian politycznych, prawnych i technicznych warunków ramowych, wynikających z tego rewizji kryteriów dla postanowień planu, jak również zmian wynikających z opinii zgłoszonych w ramach konsultacji. Znaczące zmiany polityczne, prawne i techniczne warunków ramowych stanowią w tym zakresie w szczególności (w kolejności chronologicznej):

- Krajowy Program Rozwoju (LEPro) Berlin-Brandenburgia 2007, Ustawa
- Ministerstwo Rozwoju Wsi, Ochrony Środowiska i Ochrony Konsumentów Kraju Związkowego Brandenburgii (2007): Funkcje lasów w kraju związkowym Brandenburgii, seria Eberswalder Forstliche Schriftenreihe tom XXXIV
- Rząd kraju związkowego Brandenburgii 2008 Strategia energetyczna 2020 kraju związkowego Brandenburgii
- Rząd kraju związkowego Brandenburgii 2008 Strategia energetyczna 2020 kraju związkowego Brandenburgii - Katalog działań strategicznych
- Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym (ROG) 2008
- Krajowy plan rozwoju Berlin-Brandenburgia (LEP B-B) 2009, Rozporządzenie

- Ministerstwo Infrastruktury i Planowania Przestrzennego oraz Ministerstwo Gospodarki i Ministerstwo Rozwoju Wsi, Środowiska i Ochrony Konsumentów Brandenburgii 2009: Wskazówki dla Regionalnych Wspólnot Planistycznych w celu ustalenia obszarów kwalifikowanych do wykorzystania „energii wiatrowej”, wspólne wydanie
- Ministerstwo Infrastruktury i Planowania Przestrzennego Kraju Związkowego Brandenburgii (2009): Wytyczne dotyczące przygotowania, aktualizacji, zmiany i uzupełnienia planów regionalnych
- Federalna ustawa o ochronie środowiska (BNatSchG) 2009,
- Regionalna Wspólnota Planistyczna Uckermark-Barnim (2010): Plan Regionalny Uckermark-Barnim, Częściowy Plan Regionalny „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców, ocena krajobrazu”, opracowany przez Öko-Data Gesellschaft für Ökosystemanalyse und Umweltdatenmanagement mbH
- Wyższy Sąd Administracyjny Berlin-Brandenburgia, sygn. akt 2 A 3.10, wyrok z dnia 14 września 2010 w sprawie Planu Regionalnego Havelland-Fläming
- Krajowy Zakład Leśny Brandenburgii (2010): Dokumentacja kartograficzna funkcji lasu w kraju związkowym Brandenburgii
- Ministerstwo Środowiska, Zdrowia i Ochrony Konsumentów Kraju Związkowego Brandenburgii (2011): Poszanowanie kwestii ochrony przyrody przy wyznaczaniu obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru i wydawaniu zezwoleń dla elektrowni wiatrowych, rozporządzenie
- Wyższy Sąd Administracyjny Berlin-Brandenburgia, sygn. akt 2 A 2.09, wyrok z dnia 24 lutego 2011 w sprawie częściowego planu zagospodarowania przestrzennego Havelland-Fläming
- Ustawa o planowaniu regionalnym oraz o planowaniu wydobycia węgla brunatnego i rewitalizacji (RegBkPIG) 2012
- Rząd kraju związkowego Brandenburgii 2012 Strategia energetyczna 2030 kraju związkowego Brandenburgii
- Rząd kraju związkowego Brandenburgii 2012 Strategia energetyczna 2030 kraju związkowego Brandenburgii - Katalog działań strategicznych
- Ministerstwo Środowiska, Zdrowia i Ochrony Konsumentów Kraju Związkowego Brandenburgii (2012): Faunistyczno-ekologiczne kryteria odstępu dla budowy elektrowni wiatrowych w Brandenburgii (TAK), załącznik do wydania z 2011 roku
- Brandenburska ustawa o realizacji ochrony przyrody (BbgNatSchAG) 2013
- Regionalna Wspólnota Planistyczna Uckermark-Barnim (2013): Ekspertyza awifaunistyczna dla wyznaczania obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru w regionie objętym planowaniem Uckermark-Barnim, opracowana przez Salix-Kooperationsbüro für Umwelt- und Landschaftsplanung
- Regionalna Wspólnota Planistyczna Uckermark-Barnim (2013): Ekspertyza poświęcona obszarom zasługującym na szczególną uwagę ze względu na ochronę nietoperzy w regionie objętym planowaniem Uckermark-Barnim, opracowana przez Öko-Log Freilandforschung
- Wyższy Sąd Administracyjny Berlin-Brandenburgia, sygn. akt 10 A 8.10, wyrok z dnia 16 czerwca 2014 r. w sprawie LEP B-B
- Ponowne ogłoszenie LEP BB, rozporządzenie z dnia 27 maja 2015 r.

Kiedy Ustawa o planowaniu przestrzennym z dnia 22 grudnia 2008 r. (ROG nowa wersja / n.w.) weszła w życie w krajach w dniu 30 czerwca 2009 r., procedura przygotowawcza dla planu regionalnego była formalnie rozpoczęta. Zainicjowane już procedury konsultacji i w sumie cztery publiczne wyłożenia zostały przeprowadzone zgodnie z § 28 ust. 1 ROG (n. w.) na podstawie obowiązujących do dnia 29 czerwca 2009 r. federalnych i krajowych ustaw o planowaniu przestrzennym. Do dnia 29 czerwca 2009 r. obowiązywały Ustawa o planowaniu przestrzennym z dnia 18 sierpnia 1997 r., ostatnio zmieniona ustawą z dnia 9 grudnia 2006 r. (stara wersja / s.w.) jako ustawa ramowa oraz Ustawa o planowaniu regionalnym oraz o planowaniu wydobywania węgla brunatnego i rewitalizacji z dnia 12 grudnia 2002 r., zmieniona przez art. 2 Ustawy z dnia 28 czerwca 2006 r. jako uzupełniająca ustawa kraju związkowego Brandenburgii. Zgodnie z § 28 ust. 1 zd. 2 ROG (n. W.), ustawowe etapy procedury, które do zasadniczego momentu jeszcze się nie rozpoczęły, mogą zostać przeprowadzone zgodnie z nową Ustawą o planowaniu przestrzennym. W chwili wejścia w życie ROG (n.w.), ustawowe etapy procedury zatwierdzenia i ogłoszenia planu regionalnego jeszcze się nie rozpoczęły. Do etapów procedury, które do czasu wejścia w życie planu regionalnego nie zostały jeszcze przeprowadzone, zastosowanie mają znaleźć nowe przepisy planowania przestrzennego zgodnie z § 28 ust. 1 zd. 2 ROG. Procedura zatwierdzenia planu regionalnego pozostaje zatem bez zmian. Ogłoszenie planu regionalnego będzie związane ze znacznie mniejszymi nakładami. Z § 11 ROG (n. w.) w związku z §§ 2, 2a RegBkPIG (n. w.) nie wynika już obowiązek publikowania również raportu środowiskowego¹ w Dzienniku Urzędowym Brandenburgii. Oznacza to oszczędność czasu i kosztów.

Zgodnie z § 3 ust. 1 ROG w planie regionalnym dokonuje się rozróżnienia między celami a zasadami planowania przestrzennego:

- **Cele planowania przestrzennego**, oznaczone literą Z, stanowią wiążące wytyczne w postaci przestrzennie i rzeczowo określonych lub możliwych do określenia przez podmioty planowania przestrzennego na szczeblu krajowym lub regionalnym, ostatecznie rozważonych, tekstowych lub graficznych ustaleń w celu zapewnienia rozwoju, porządku i zabezpieczenia przestrzeni.
- **Zasady planowania przestrzennego**, oznaczone literą G, stanowią stwierdzenia dotyczące rozwoju, porządku i zabezpieczenia przestrzeni jako wytyczne do podejmowanych późniejszych rozstrzygnięć i ocen.

Do każdego rozdziału przypisano uzasadnienie, które w sposób merytoryczny określa i wyjaśnia cele i zasady.

W celu zabezpieczenia funkcji i użytkowań ważnych dla przestrzeni oraz sterowania nimi, plan regionalny określa zgodnie z § 7 ust. 4 ROG (s. w.) obszary priorytetowe, obszary zastrzeżone i obszary kwalifikowane:

- **Obszary priorytetowe** to obszary przewidziane dla określonych funkcji lub użytkowania o znaczeniu dla przestrzeni, które wykluczają inne istotne dla przestrzeni użytkowania w tym obszarze, jeżeli te nie są możliwe do połączenia z priorytetowymi funkcjami, użytkowaniem lub celami. Obszary priorytetowe mają charakter prawny celów planowania przestrzennego.
- **Obszary zastrzeżone** stanowią obszary, w których szczególną wagę położyć należy na określone ważne dla przestrzeni funkcje lub formy wykorzystania przy

¹ niemiecka nazwa Prognozy oddziaływania na środowisko – przp. tł.

wyważaniu z konkurencyjnymi, ważnymi dla przestrzeni formami wykorzystania. Obszary zastrzeżone mają charakter prawny zasad planowania przestrzennego.

- **Obszary kwalifikowane** są obszarami, które nadają się do pewnych, znaczących dla przestrzeni działań, podlegają ocenie urbanistycznej zgodnie z § 35 Kodeksu budowlanego i są wyłączone gdzie indziej w obszarze planowania. Obszary kwalifikowane do wykorzystania energii wiatru określone w Planie Regionalnym Rzeczowy Plan Częściowy „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców” Uckermark-Barnim posiadają moc prawną celów planowania przestrzennego.

Wiążąca obok ustaleń tekstowych Planu Regionalnego jest również mapa ustaleń w skali 1:100 000, o ile zawiera ona ustalenia planowania przestrzennego. Skutki wiążące ustaleń Planu Regionalnego uregulowane są w § 4 ROG.

II Cele i zasady

1. Wykorzystanie siły wiatru

Z 1 Ważne dla przestrzeni instalacje energii wiatrowej skoncentrowane mają być na ustalonych obszarach kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru. Poza tymi obszarami kwalifikowanymi budowa istotnych przestrzennie instalacji energii wiatrowej jest wykluczona. Ustalono następujące obszary kwalifikowane do wykorzystania energii wiatru:

Bandelow	Schmölln
Bertikow	Schönermark
Bietikow	Schönfeld
Briest	Tantow
Brüssow	Vierraden
Damitzow	Wallmow
Falkenwalde	Welsow
Grenz	Wilsickow
Groß Pinnow	Wittenhof
Grünow- Ludwigsburg	
Güstow	
Heinersdorf	Birkholz
Hetzdorf	Blumberg
Hohengüstow	Grüntal
Lübbenow	Klosterfelde
Luckow	Krummensee
Milow	Ladeburg
Mittenwalde	Lichterfelde
Mürow	Lindenberg
Nechlin	Parstein
Neuenfeld	Prenden
Neukünkendorf	Schönerlinde
Pinnow	Trampe
Rosow	Wandlitz
Schenkenberg	Willmersdorf-Tempelfelde

2. Zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców

2.1 Zabezpieczenie surowców

G 2.1.1 W regionie planistycznym Uckermark-Barnim powinny zostać w wyczerpujący sposób zbadane tereny obiecujące pod względem złóż surowców oraz długoterminowo zastrzeżone zasoby i złoża surowców.

Z 2.1.2 Na obszarach priorytetowych pozyskiwania płytko położonych surowców wykluczone są formy wykorzystania, które stoją na przeszkodzie w wydobywaniu lub je zakłócają. Jako obszary priorytetowe pozyskiwania płytko położonych surowców ustalono następujące złoża:

Angermünde-Nord	Althüttendorf
Blumenhagen	Bernau-Ost
Buchholz-Nord	Ladeburg
Frauenhagen	Lanke
Götschendorf-Ost	Lunow-Ost
Götschendorf-West	Ruhlsdorf-Marienwerder
Greiffenberg	
Metzelthin	
Milmersdorf-Süd	
Parmen	
Passow	
Prenzlau	
Weggun-Ost	
Weggun-West	
Welsow	
Wichmannsdorf	
Wollschow	

G 2.1.3 Na obszarach zastrzeżonych do pozyskiwania płytko położonych surowców szczególne znaczenie przykłada się podczas przyszłych procedur rozważania do interesów zabezpieczenia surowcowego. Jako obszary zastrzeżone pozyskiwania płytko położonych surowców ustalono następujące złoża:

Angermünde-Süd	Basdorf-Süd
Buchholz-Süd	Bernau-Nord
Gollin-Nord	Joachimsthal-Süd
Milmersdorf-Ost	Lunow-West
Petersdorf-Ost	Werneuchen
Vierraden-West	
Wolfshagen	

G 2.1.4 Obszary zastrzeżone do pozyskiwania płytko położonych surowców powinny zostać zachowane w jak największym stopniu bez zabudowy.

2.2 Pozyskiwanie surowców

- G 2.2.1** Zasoby i złoża płytko położonych surowców w regionie planistycznym Uckermark-Barnim powinny być zgodnie z zapotrzebowaniem stopniowo udostępniane do wykorzystania gospodarczego.
- G 2.2.2** Pozyskiwanie płytko położonych surowców następować powinno odcinkami i z natychmiastowym przywróceniem funkcji użytkowych.
- G 2.2.3** Całkowite i odpowiadające aktualnemu stanowi techniki wydobyć lub poszerzenie aktywnych obszarów wydobyć ma pierwszeństwo przed wykorzystywaniem nowych złóż, o ile nie stoją temu na przeszkodzie inne interesy. Wydobyć powinno być rozpoczynane tylko na obszarach dysponujących połączeniami komunikacyjnymi o odpowiedniej nośności.

III Uzasadnienia (wyciąg)

Ad. 1. Wykorzystanie siły wiatru

Przegląd stosowanych kryteriów

A Rzeczywiste i/lub prawne, „twarde” kryteria zakazujące do ustalenia obszarów kwalifikowanych wykorzystanie energii wiatru

- Budynki mieszkalne i powierzchnie działek z możliwością zabudowy w obszarach służących do mieszkania zgodnie z §§ 3 do 7 Rozporządzenia w sprawie użytkowania budowlanego (BauNVO)
- Wody stojące
- Park Narodowy Dolina Dolnej Odry
- Rezerваты przyrody
- Korytarz terenów otwartych z krajowego planu rozwoju Berlin-Brandenburgia
- Chronione obszary leśne zgodnie z § 12 Ustawy w sprawie lasów kraju związkowego Brandenburgia (LWaldG)
- Zabytki ogrodowe i obszary zabytkowe
- Obszary ochrony wód (strefy ochronne I i II)
- Obszary ochrony budowlanej lotnisk

B Uzasadnione planowaniem regionalnym „miękkie” kryteria zakazujące do ustalenia obszaru kwalifikowanego wykorzystanie energii wiatru

- Strefa zakazu 800 m do budynków mieszkalnych i powierzchni działek z możliwością zabudowy w obszarach służących do mieszkania zgodnie z §§ 3 do 7 Rozporządzenia w sprawie użytkowania budowlanego (BauNVO) oraz do pojedynczych domów i osiedli rozproszonych w obszarze zewnętrznym i do obszarów uzdrowiskowych i szpitalnych
- Strefa zakazu 200 m do wód stojących (powyżej 1 ha)
- Obszary priorytetowe dla pozyskiwania płytko położonych surowców
- Korytarz terenów otwartych z krajowego planu rozwoju Berlin-Brandenburgia (pomocniczo)

C Kryteria ograniczające do ustalenia obszarów kwalifikowanych wykorzystanie energii wiatru

- Strefa ograniczeń 200 m (między 800 a 1.000 m) do budynków mieszkalnych i powierzchni działek z możliwością zabudowy w obszarach służących do mieszkania zgodnie z §§ 3 do 7 Rozporządzenia w sprawie użytkowania budowlanego (BauNVO) oraz do pojedynczych domów i osiedli rozproszonych w obszarze zewnętrznym i do obszarów uzdrowiskowych i szpitalnych
- Obszary ochrony krajobrazu
- Rezerwat biosfery Schorfheide-Chorin
- Parki krajobrazowe
- Europejskie obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO)
- Specjalne obszary ochrony siedlisk (OOS)
- Chronione elementy krajobrazu
- Lasy o znaczeniu regionalnym
- Odległości ekologiczne w odniesieniu do zwierząt
- Ochrona otoczenia zabytków
- Obraz krajobrazu
- Aspekty zabezpieczenia lotów
- Aspekty związane z radarem pogodowym
- Obszary zastrzeżone dla pozyskiwania płytko położonych surowców
- Wielkość minimalna 25 ha

Ad. 2. Zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców

Ad. 2.1 Zabezpieczenie surowców

Przeгляд stosowanych kryteriów

A Rzeczywiste i/lub prawne, „twarde” kryteria zakazujące do ustalenia obszarów priorytetowych dla pozyskiwania płytko położonych surowców

- Budynki mieszkalne i powierzchnie działek z możliwością zabudowy w obszarach służących do mieszkania zgodnie z §§ 3 do 7 Rozporządzenia w sprawie użytkowania budowlanego (BauNVO)
- Miejsca pracy i powierzchnie działek z możliwością zabudowy na terenach prowadzenia działalności gospodarczej i przemysłowych zgodnie z §§ 8 i 9 Rozporządzenia w sprawie użytkowania budowlanego (BauNVO)
- Budynki i powierzchnie działek z możliwością zabudowy w obszarach służących do wypoczynku zgodnie z § 10 Rozporządzenia w sprawie użytkowania budowlanego (BauNVO)
- Urządzenia infrastruktury (np. stacje transformatorowe, oczyszczalnie ścieków, elektrownie wiatrowe, linie wysokiego napięcia, itp.)
- Powierzchnie przeznaczone do ruchu drogowego (istniejące), strefa ochronna ustawowo uregulowana
- Urządzenia kolejowe (istniejące), strefa ochronna ustawowo uregulowana
- Drogi wodne, strefa ochronna ustawowo uregulowana
- Obszary instalacji wojskowych
- Lotniska regionalne (istniejące), strefa ochronna ustawowo uregulowana
- Park Narodowy Dolina Dolnej Odry
- Obszary ochrony przyrody (istniejące i w trakcie postępowania)
- Chronione elementy krajobrazu powyżej 10 ha
- Specjalne obszary ochrony siedlisk (OOS)
- Korytarz terenów otwartych z krajowego planu rozwoju Berlin-Brandenburgia
- Tereny zalewowe / poldery zalewowe
- Obszary ochrony wody pitnej (istniejące i planowane)
- Obszary zabytków, chronione statutem lub rozporządzeniem

B Uzasadnione planem regionalnym, „miękkie” kryteria zakazujące do ustalenia obszarów priorytetowych dla pozyskiwania płytko położonych surowców

- Cieki wodne i naturalne wody stojące (powyżej 1 ha i poza obszarami chronionych o wyższej wartości)
- Korytarz terenów otwartych z krajowego planu rozwoju Berlin-Brandenburgia (pomocniczo)

C Kryteria ograniczające do ustalenia obszarów priorytetowych dla pozyskiwania płytko położonych surowców

- Strefa ograniczeń 200 m do budynków mieszkalnych i powierzchni działek z możliwością zabudowy w obszarach służących do mieszkania zgodnie z §§ 3 do 7 Rozporządzenia w sprawie użytkowania budowlanego (BauNVO) oraz do pojedynczych domów i osiedli rozproszonych w obszarze zewnętrznym
- Powierzchnie przeznaczone do ruchu drogowego (planowane), strefa ochronna ustawowo uregulowana
- Urządzenia kolejowe (planowane), strefa ochronna ustawowo uregulowana
- Europejskie obszary specjalnej ochrony ptaków
- Obszary ochrony krajobrazu
- Pozostałe aspekty ochrony zabytków zgodnie z ekspertyzami raportu środowiskowego

IV Wyjaśnienie podsumowujące

Podstawy prawne, cel i metodyka oceny oddziaływania na środowisko

Do Rzeczowego Planu Częściowego „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców” regionu Uckermark-Barnim wykonana została zgodnie z Ustawą o planowaniu przestrzennym (ROG) oraz Ustawą o planowaniu regionalnym oraz o planowaniu wydobywania węgla brunatnego i rewitalizacji (RegBkPIG) strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, której celem było ustalenie prawdopodobnie znaczących **negatywnych i pozytywnych oddziaływań na środowisko** Rzeczowego Planu Częściowego oraz ich ocena po kątem negatywnego wpływu na cele środowiskowe w regionie.

Raport środowiskowy zawiera przedstawienie **celów ochrony środowiska**, opis aktualnego **stanu środowiska** oraz problemów środowiskowych w odniesieniu do istotnych dóbr chronionych w regionie, określenie pozytywnych i negatywnych **oddziaływań na środowisko** w przypadku realizacji i braku realizacji postanowień planu oraz ocenę rozwiązań alternatywnych. Wynik oceny oddziaływania na środowisko składa się na całościową ocenę do Rzeczowego Planu Częściowego.

Podstawą do sporządzenia oceny oddziaływania na środowisko było ustalenie **ram badania** z udziałem organów ds. ochrony środowiska. Jako kryterium oceny zestawione zostały cele środowiskowe regionu zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem, Krajowym Planem Rozwoju Berlina-Brandenburgii (LEP B-B) z 2009/2015 r. oraz krajobrazowymi planami ramowymi regionu. Miarodajne dla prezentacji i oceny przewidywalnie znaczących skutków dla środowiska były uprawnienie regulacyjne oraz stopień konkretyzacji Rzeczowego Planu Częściowego, a także dostępne, zaktualizowane, oficjalne dane na temat poszczególnych aspektów środowiskowych dóbr chronionych.

Podstawą oceny były zgodnie z Ustawą o ocenie oddziaływania na środowisko (UVPG) oraz Ustawą o planowaniu przestrzennym (ROG) cele środowiskowe dla **dóbr chronionych człowiek/ludzkie zdrowie, zwierzęta/rośliny/różnorodność biologiczna, gleba, woda, powietrze/klimat, krajobraz i dobra kultury/inne dobra materialne oraz wzajemne oddziaływanie** między wyżej wymienionymi dobrami chronionymi. Celem ustalenia istotności oddziaływania na środowisko określone i ocenione zostały dla dóbr chronionych istotne dla oceny aspekty środowiskowe, które wymagają uwzględnienia na płaszczyźnie regionalnej, w przypadku których znaczące negatywne oddziaływania mogą nieść za sobą negatywne skutki dla zachowania celów środowiskowych. Szczególną cechą strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wskazanie, że na poziomie regionalnym stopień oddziaływania na środowisko można jedynie oszacować na podstawie dotychczas jeszcze nieustalonych parametrów projektowych kolejnych planów i konkretne działania, w szczególności w celu ograniczenia i kompensacji, nie mogą zostać uwzględnione.

Obszarem **badań** dla raportu środowiskowego jest region planowania Uckermark-Barnim w kraju związkowym Brandenburgii o wielkości powierzchni około 4554 km². Składa się on z powiatów Uckermark i Barnim w północno-wschodniej Brandenburgii i rozciąga się od północnych obrzeży Berlina do granicy kraju z krajem związkowym Meklemburgia-Pomorze Przednie, która graniczy na wschodzie z Polską.

Ocenione zostały **ustalenia Planu Regionalnego** odnośnie 48 obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru i 23 obszarów priorytetowych dla pozyskiwania płytko położonych surowców jako cele planowania regionalnego, jak

również 12 obszarów zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców jako zasady planowania przestrzennego.

Postępowanie metodologiczne mające na celu ustalenie i ocenę prawdopodobnie znaczących oddziaływań na środowisko oparte jest na przedstawieniu i analizie obecnego stanu środowiska w regionie (inventaryzacja), jak również określeniu regionalnych celów środowiskowych (skala oceny). W tym celu wybierane są istotne dla oceny aspekty środowiskowe, które służą jako wskaźniki dla zachowania dóbr chronionych i regionalnych celów środowiskowych oraz mają znaczenie dla oceny istotności wpływu na środowisko. Istotność wynika z obiektywnie stwierdzonego naukowo negatywnego wpływu w związku ze społecznymi normami oceny, i zachodzi wtedy, gdy dobro chronione jest trwale narażone w swoim prawidłowym funkcjonowaniu.

W raporcie środowiskowym do Planu Częściowego, zgodnie z Ustawą o planowaniu regionalnym oraz o planowaniu wydobycia węgla brunatnego i rewitalizacji oraz Dyrektywą 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny oddziaływania na środowisko niektórych planów i programów sprawdzona została **zgodność z celami ochrony** dotkniętych obszarów Natura 2000, co ze względu na różne skutki prawne (strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, ocena zgodności dla siedlisk fauny i flory) przedstawione zostało w odrębnej części raportu środowiskowego.

Uwzględnienie aspektów środowiskowych w Rzeczowym Planie Częściowym na podstawie wyników konsultacji ze społeczeństwem i organami władzy publicznej

Dobro chronione człowiek/zdrowie ludzkie

Ochrona zdrowia i dobrego samopoczucia przed szkodliwym oddziaływaniem na środowisko jest priorytetowym celem środowiskowym. Należy przy tym zapobiegać zagrożeniom dla zdrowia i uciążliwościom, które mogą mieć wpływ na integralność fizyczną. Dla dobrego samopoczucia ludzi kluczową rolę odgrywa środowisko, w którym mieszkają i żyją. Należą do nich spokój, odpoczynek, unikanie nadmiernej stymulacji i swoboda przemieszczania się w otaczającym krajobrazie, zwłaszcza w bliskim otoczeniu ich miejsca zamieszkania.

Ustalenia planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru i obszarów priorytetowych dla pozyskiwania płytko położonych surowców dotyczą w szczególności immisji hałasu i światła oraz negatywnych oddziaływań wywołanych przez wstrząsy, cienie i pyły oddziałujące na dobro chronione człowiek/ludzkie zdrowie.

W celu ochrony człowieka i ludzkiego zdrowia w zakresie prewencyjnej ochrony przed immisjami ustalone zostały przy wyznaczaniu **obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru** minimalne odległości wokół obszarów uzdrowiskowych i szpitalnych, obszarów mieszkalnych i mieszanych, domów jednorodzinnych oraz osiedli rozproszonych. Wynikają one z obecnych doświadczeń z postępowania o wydanie zezwolenia na budowę i eksploatację elektrowni wiatrowych w aktualnie przyjętej klasie mocy. Decydujące są przy tym wskaźniki immisji zgodnie z „Techniczną instrukcją ochrony przed hałasem do Federalnej ustawy o ochronie przed immisjami (TA-Lärm)” oraz wskaźniki z „Instrukcji dla określenia i oceny immisji optycznych generowanych przez elektrownie wiatrowe (informacje dotyczące rzucania cienia przez elektrownie wiatrowe)” podkomisji ds. hałasu Krajowej Komisji ds. Ochrony przed Immisjami (LAI 2002). W ramach działań prewencyjnych uprzedzających budowę wyższych elektrowni

wiatrowych generujących wyższy cień wyznaczone zostały strefy ochronne dla użytkowań mieszkalnych o wartości 1.000 m, przy czym ustalono, że 800 m stanowić będzie strefę tabu, a kolejne 200 m strefę restrykcyjną. Powyższe strefy ochronne odpowiadają na polityczny postulat zapewnienia specjalnej ochrony zdrowia ludzi i mają większy zasięg niż odległości wynikające z pomiarów i obliczeń zgodnie ze specjalistycznymi przepisami prawnymi dotyczącymi immisji hałasu, cieni i negatywnego oddziaływania optycznego elektrowni wiatrowych, wykonanych w ramach postępowania o wydanie zezwolenia.

W celu uniknięcia znaczących ujemnych oddziaływań na znajdujące się w pobliżu osiedli obszary przydatne do celów rekreacyjnych wskutek wyznaczenia obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru ustalone zostały w procesie planowania kryteria dla rozległych stref ochronnych od użytkowań mieszkalnych, jak i regionalnie istotnych obszarów leśnych, zwłaszcza lasu o charakterze rekreacyjnym o poziomie intensywności 1 i 2 na podstawie dokumentacji kartograficznej funkcji lasu Krajowego Zakładu Leśnego w Forst. Jednocześnie, w celu ochrony przestrzeni krajobrazowych charakteryzujących się dużym potencjałem i wartością rekreacyjną i związaną z doświadczeniem, jako kryteria restrykcyjne uwzględniane są obszary krajobrazowe i duże obszary chronione znajdujące się w regionie.

W celu ochrony lokalizacji mieszkalnych i zakładów pracy oraz zdrowia ludzkiego przez postanowienia planu odnośnie **obszarów priorytetowych i zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców**, jako kryteria wykluczenia dotyczące wykorzystania powierzchni określone zostały lokalizacje mieszkalne, zakładów pracy i obszary siedliskowe do rekreacji. Ponadto na podstawie doświadczeń wynikających z postępowania o wydanie zezwolenia z zakresu prawa górniczego została zdefiniowana jako kryterium restrykcyjne strefa ochronna wokół użytkowań mieszkalnych o zasięgu 200 m.

Zastrzeżenia zgłoszone w ramach konsultacji ze społeczeństwem i organami władzy publicznej dotyczyły w większości odległości siedliskowych do użytkowań mieszkalnych w odniesieniu do obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru i były związane z żądaniem przestrzegania i zwiększania odległości siedliskowej. Przedstawione zostały wątpliwości co do ujemnych skutków immisji hałasu, a w szczególności infradźwięków i cieni generowanych przez elektrownie wiatrowe, dla zdrowia ludzi.

Zgłaszających zastrzeżenia poinformowano, że strefa 1.000 m dla po raz pierwszy ustalonych obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru stanowi element prewencyjny na wypadek budowy wyższych turbin generujących większe immisje, ponieważ doświadczenia z dotychczasowych postępowań w sprawie uzyskania zezwolenia z zakresu prawa ochrony przed immisjami wskazują w większości na wymagane odległości od 500 do 800 m.

Strefa restrykcyjna 200 m między 800-1000 m służy daleko idącej integracji istniejących elektrowni wiatrowych, które zostały zbudowane na podstawie obowiązującego jako ustawa planu regionalnego 2004 i/lub obowiązującego jako ustawa planu zabudowy dotyczącego wykorzystania energii wiatru. W związku z tym stan elektrowni wiatrowych w planowanym regionie, a także komunalne plany zabudowy dotyczące wykorzystania energii wiatru są odpowiednio uwzględniane w rozważaniach. Minimalne odległości elektrowni wiatrowych od użytkowań mieszkalnych wymagane zgodnie z wytycznymi z zakresu prawa o ochronie przed immisjami (BlmSchG, TA Lärm w zw. z DIN 45680, wytyczne w sprawie cieni generowanych przez elektrownie wiatrowe) mogą być ustalone dopiero w postępowaniu o wydanie zezwolenia na budowę elektrowni wiatrowych. Zależą

one od konkretnego planowania w indywidualnym przypadku (np. wysokość planowanej elektrowni wiatrowej, średnica wirnika, topografia, przeważający kierunek wiatru, kurs słońca, itd.), w związku z czym wymagane odległości mogą się różnić. Jeżeli w ramach postępowania z zakresu prawa ochronnego przed emisjami o wydanie zezwolenia na budowę i eksploatację elektrowni wiatrowych ustalone zostaną większe wartości odległości lub czasy wyłączenia w celu spełnienia przepisów z zakresu prawa o ochronie przed emisjami, przestrzegane muszą być wyniki oceny wynikające z postępowania z zakresu prawa ochronnego przed emisjami o wydanie zezwolenia, nawet jeśli zgodnie z nimi wymagana jest większa odległość niż strefy ochronne określone w planie regionalnym. Ogólne rozszerzenie stref ochronnych dla stałych użytkownik mieszkalnych powyżej 1.000 m oznaczałoby, że duże części samego regionu planowania byłyby wyłączone z powodu stref ochronnych dla wykorzystania energii wiatru.

Odnosnie zastrzeżeń co do infradźwięków udzielono odpowiedzi, że według obecnego stanu wiedzy naukowej w przypadku elektrowni wiatrowych nie należy spodziewać się niekorzystnych oddziaływań wywołanych infradźwiękami. Wskazano przy tym na wyniki różnych badań i opinii wyspecjalizowanych organów i instytucji naukowych. Emisje infradźwięków, pochodzące z nowoczesnych elektrowni wiatrowych, wynoszą znacznie poniżej progu ludzkiego słuchu i znacznie poniżej poziomu ciśnienia akustycznego występującego zazwyczaj w pojazdach lub przedziałach maszynowych. W przypadku typowych odległości elektrowni wiatrowych od obszarów mieszkalnych, które wynikają z wymogów TA Lärm i które wynoszą średnio co najmniej 500 m, nie należy spodziewać się zagrożenia lub uciążliwości spowodowanych przez infradźwięki dla ludzi tam mieszkających.

Dobro chronione zwierzęta/rośliny/bioróżnorodność

Zgodnie z Federalną ustawą o ochronie środowiska (BNatSchG) ochrona przyrody i krajobrazu pod względem różnorodności biologicznej, efektywności i funkcjonowania gospodarki naturalnej oraz zdolności do regeneracji, zrównoważonej użyteczności dóbr naturalnych, ochrony siedlisk i zbiorowisk dziko żyjących gatunków zwierząt i roślin, zachowania wielkopowierzchniowych obszarów krajobrazowych i struktur sieciowych biotopów stanowi nadrzędny cel środowiskowy.

W odniesieniu do dobra chronionego zwierzęta/rośliny/bioróżnorodność możliwe są negatywne skutki dla środowiska naturalnego wskutek postanowień planu z powodu utraty ważnych siedlisk, fragmentaryzacji, odstraszenia przez hałas, zanieczyszczenia pyłem i wstrząsy, kolizji z turbinami wiatrowymi, a także utraty wartości ochronnych przez obszary ustawowo chronione.

W celu zachowania bioróżnorodności Park Narodowy Doliny Dolnej Odry, obszary ochrony przyrody i obszary leśne traktowane są zgodnie z § 12 LWaldG (Krajowej ustawy leśnej) jako kryteria tabu dla postanowień planu odnośnie **obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru** (co stanowi około 17% powierzchni regionu). Obszary Natura 2000, rezerwat biosfery Schorfheide-Chorin, parki przyrody, obszary chronionego krajobrazu, duże chronione składniki krajobrazu i regionalnie ważne obszary zgodnie z dokumentacją kartograficzną funkcji lasów Krajowego Zakładu Leśnego w Forst uważane są za kryteria restrykcyjne dla ustaleń planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru.

W celu ochrony ekologicznie ważnych siedlisk i zbiorowisk za kryterium przy planowaniu przyjęto i wzięto pod uwagę kwestie faunistyczno-ekologiczne ujęte w rozporządzeniu „Poszanowanie kwestii ochrony przyrody przy wyznaczaniu obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru i wydawaniu zezwoleń dla elektrowni wiatrowych” (Rozporządzenie MUGV 2011) uzupełnionym o odległości ochronne do

siedlisk kani rudej istotnych dla płaszczyzny planowania (j.w.). Faunistyczno-ekologiczne kryteria odstępu (TAK) ujęte w rozporządzeniu tworzą jednolity standard dla organów ochrony środowiska w zakresie oceny znaczącego narażenia gatunków wrażliwych na zakłócenia w ramach dobra chronionego zwierzęta/rośliny/bioróżnorodność. Zachowanie stref ochronnych dla wrażliwych na zakłócenia gatunków ptaków (włączając kanię rudą) i nietoperzy (gatunki TAK) gwarantuje, że przesłanki zakazu i zakłócające w rozumieniu BNatSchG (§ 44 ust. 1-3) oraz Dyrektywy siedliskowej i Dyrektywy ptasiej (Dyrektywa 92/43/EWG, 2009/147/EWG) dla znanych populacji gatunków nie są zasadniczo naruszane. Uwzględnienie obszarów ochronnych i obszarów restrykcyjnych służy nie tylko uniknięciu kolizji z gatunkami TAK, lecz również ochronie siedlisk, a tym samym zmniejszeniu ryzyka konfliktu, polegającego na odstraszeniu (zachowanie polegające na unikaniu) gatunków i związanym z tym, możliwym obniżeniem populacji (dobro chronione bioróżnorodność).

Ponadto, w celu ochrony ekologicznie ważnych siedlisk i zbiorowisk, jako kryterium tabu wyznaczone zostały wody stojące (> 1 ha) ze strefą ochronną 200 m, aby zabezpieczyć przed negatywnymi oddziaływaniami w szczególności obszary brzegowe, jak cenne siedliska i obszary o dużej różnorodności gatunkowej.

W celu zachowania sieci biotopów i ochrony wysokiej jakości otwartych przestrzeni pełniących ważne funkcje w zakresie ochrony przyrody, zasobów i przestrzeni rozgraniczony i uwzględniony w planowaniu jako kryterium tabu został korytarz terenów otwartych jako cel (Z 5.2) sporządzonego w latach 2009/2015 Krajowego planu rozwoju Berlina-Brandenburgii (LEP BB).

W celu ochrony różnorodności biologicznej oraz ważnych siedlisk i zbiorowisk gatunków zwierząt i roślin przed znaczącymi negatywnymi oddziaływaniami ze strony ustaleń planu odnośnie **obszarów priorytetowych i zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców**, Park Narodowy Dolnej Odry, obszary ochrony przyrody, chronione składniki krajobrazu >10 ha, a także korytarz przestrzeni otwartych zdefiniowany w LEP BB określone zostały jako kryteria tabu.

Zastrzeżenia zgłoszone w ramach konsultacji ze społeczeństwem i organami władzy publicznej odnosiły się do możliwych negatywnych oddziaływań na krajowe i europejskie obszary chronione i ich cele ochrony, wartościowe gatunki i cele ochrony w odniesieniu do sąsiedztwa obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, postanowień planu odnośnie obszarów priorytetowych i zastrzeżonych dla zabezpieczenia i pozyskania surowców, jak również skumulowanych oddziaływań w regionie. W zakresie zabezpieczenia celów ochronnych i celów ochrony obszarów chronionych, zwłaszcza Rezerwatu Biosfery „Schorfheide-Chorin” oraz obszarów chronionego krajobrazu i obszarów Natura 2000 w regionie obawiano się, że ustalenia planu będą miały znaczący, ujemny wpływ na koncepcje ochrony, a zwłaszcza że wraz z wyznaczeniem obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru w obszarach chronionych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie wiązać się będą ze spadkiem różnorodności gatunkowej i biologicznej. Dokładność oceny negatywnych oddziaływań na cele ochronne obszarów Natura 2000 w VVP Natura 2000 została uznana za zbyt małą i częściowo niezrozumiałą.

Zgłaszający zastrzeżenia zostali poinformowani, że dwa ustalenia planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru znajdują na obrzeżach obszarów chronionego krajobrazu, a jedno ustalenie planu na obrzeżach rezerwatu biosfery „Schorfheide-Chorin”. Granice obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru zostały ustalone w porozumieniu z właściwym organem. MLUL

(Ministerstwo Rozwoju Wsi, Środowiska i Rolnictwa Brandenburgii) nie zgłosiło z punktu widzenia prawa ochrony krajobrazu żadnych zastrzeżeń do ustalenia obszarów kwalifikowanych, które stałyby w sprzeczności z planem. Zadeklarowano, że zostanie udzielony wyjątek, ponieważ dotknięte są obrzeża obszarów chronionych, co do których nie można z góry wykluczyć, że nie zostaną na nich zbudowane elektrownie wiatrowe. Potencjalne konflikty można rozwiązać w późniejszym postępowaniu o wydanie zezwolenia poprzez zastosowanie odpowiednich środków zapobiegawczych i kompensujących.

Dla ustaleń planu odnośnie obszarów priorytetowych dla pozyskiwania płytko położonych surowców znajdujących się w obszarach chronionego krajobrazu nie stwierdzono żadnych znaczących negatywnych oddziaływań na cele ochronne już na etapie postępowania o wydanie zezwolenia z zakresu prawa górniczego, wydobywanie zostało zatwierdzone w głównych i ramowych planach operacyjnych zgodnie z prawem górniczym. Obszary zastrzeżone dla zapewnienia płytko położonych surowców stanowią zasady planowania przestrzennego, w których szczególną wagę położyć należy na określone ważne dla przestrzeni funkcje lub formy użytkowania przy wyważaniu z konkurencyjnymi, ważnymi dla przestrzeni formami użytkowania. Uwzględnia się przy tym jedynie trwałe, planowe zapewnienie złoża, poprzez ustalenie planu nie dokonuje się bieżąca zmiana sposobu użytkowania. Z tego powodu, ustalenia planu odnośnie obszarów zastrzeżonych nie są w porozumieniu z MLUL uznawane zasadniczo za wpływające negatywnie na obszary chronione. Zgodnie z protokołem z uzgodnień między RPG a MUGV z dnia 26.07.2014 r. zmiany w sposobie użytkowania gruntów w obszarze chronionych nie mogą być faworyzowane przez ustalenie planu; wyodrębnienie z obszaru chronionego nie jest w związku z tym w chwili obecnej wymagane. Ustalenie planu nie jest sprzeczne z celami rozporządzeń w sprawie obszarów chronionych i nie wpływa na zakazy określone w rozporządzeniach obszarów chronionych.

Parki narodowe zgodnie z odnoszącymi się do nich przepisami ustawowymi (§ 27 BNatSchG, obszary nieustalone w sposób prawnie wiążący) są sklasyfikowane jako kryterium restrykcyjne. Dla ustaleń planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru znajdujących się w Parku Narodowym nie stwierdzono żadnych istotnych działań niepożądanych. Znaczących oddziaływań środowiskowych na dobra chronione, jak i cele ochrony przyrody i konserwacji krajobrazu obszarów udało się uniknąć dzięki zachowaniu kryteriów.

Zastrzeżenia wobec oceny oddziaływania na SOOS zostały uwzględnione przy aktualizacji raportu środowiskowego. Aby na poziomie planowania regionalnego, przy aktualizacji Rzeczowego Planu Częściowego, dokonać wystarczającego rozwiązania konfliktu, Regionalna Wspólnota Planistyczna, w ramach oceny uwag, które wpłynęły w trakcie konsultacji społecznych do projektu Rzeczowego Planu Częściowego z roku 2011 „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców”, zleciła przeprowadzenie wstępnych badań oceny oddziaływania na SOOS dla ustaleń planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii w obszarach OSO i między dwoma obszarami OSO. Celem była ocena, czy wskutek ustaleń planu należy spodziewać się znaczących negatywnych oddziaływań na cele ochrony, w szczególności obszarów OSO. Wyniki ujęte zostały w aktualizacji Rzeczowego Planu Częściowego oraz w raporcie środowiskowym. W ramach procesu rozważań nad projektem na rok 2013 dokonano zasadniczego opracowania oceny oddziaływania na SOOS dla projektu na rok 2015, nadal z uwzględnieniem już dostępnych ekspertyz, a także uściślono informacje dotyczące negatywnego oddziaływania na kwestie Natura 2000. Dokonano zrozumiałego omówienia odpowiadającego poziomowi planowania.

Jeśli nie można było całkowicie z góry wykluczyć negatywnych oddziaływań w trakcie oceny wstępnej, przeprowadzona została pogłębiona ocena oddziaływania dla odpowiednich ustaleń planu. Ponadto dokonano oceny pod kątem skumulowanych negatywnych oddziaływań oraz pod kątem sieci Natura 2000 w regionie, rozpatrując i biorąc pod uwagę plany o tych samych lub podobnych oddziaływaniach na środowisko. W rezultacie stwierdzono, że zgodnie z obecnym stanem wiedzy i z uwzględnieniem możliwości kolejnych poziomów planowania w celu zapobiegania i łagodzenia można prawdopodobnie wykluczyć znaczące negatywne oddziaływania zbadanych obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru na obszary Natura 2000.

Wyznaczenie ustaleń planu dla obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru na obszarach leśnych było przyczyną licznych zastrzeżeń. Obawiano się wykarczowania na dużą skalę, a co za tym idzie utraty gatunków i siedlisk. W szczególności wymieniano duże oddziaływania na populacje nietoperzy i zwiększone zagrożenie pożarowe w lasach. Jednocześnie las został uznany za cenny przyrodniczo jako otwarty obszar lądowy ze względu na to, że należy oczekiwać tutaj strat drzewostanu z jego funkcją klimatyczną. Ponadto las był zawsze utożsamiany z naturalnymi terenami rekreacyjnymi i krajobrazowymi funkcjami kształtującymi krajobraz.

W celu właściwego omówienia Regionalna Wspólnota Planistyczna dokonała zróżnicowanej oceny gruntów leśnych i ich funkcji pod względem ich przydatności do wykorzystania energii wiatru i w rezultacie zaplanowała obszary kwalifikowane do wykorzystania energii wiatru na pojedynczych terenach leśnych. Podstawą tej oceny jest dokumentacja kartograficzna funkcji lasów Krajowego Zakładu Leśnego w Forst, która obejmuje funkcje ochronne, rekreacyjne i użytkowe kraju związkowego Brandenburgii dla lasów. Ustalaniem funkcji lasów zajmują się Zarządy Lasów na podstawie Krajowej ustawy o lasach. Dokumentacja kartograficzna funkcji lasów stanowi tym samym kompleksową bazę techniczną dla oceny obszarów leśnych pod kątem funkcji ochronnych społecznych, rekreacyjnych i użytkowych. Ocena wyników dokumentacji kartograficznej funkcji lasów pod kątem jej przydatności dla wykorzystania energii wiatru została przeprowadzona w uzgodnieniu z odpowiednimi organami w ramach analizy innych kwestii przez Regionalną Wspólnotę Planistyczną.

W Rzeczowym Planie Częściowym „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców” prawie 0,5% lasów w całym regionie planowania zostało zdefiniowanych jako obszary kwalifikowane do wykorzystania energii wiatru. W obrębie ustalonych obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru nie wszystkie tereny leśne zostaną natomiast zabudowane ze względu na konieczność zachowania odstępów pomiędzy elektrowniami wiatrowymi, wskutek czego wykorzystanie powierzchni leśnych ulegnie dalszemu zmniejszeniu i uniknie się wykarczowania dużych powierzchni. Nie należy spodziewać się znacznych zakłóceń funkcjonowania lasów, w szczególności pod względem funkcji klimatycznych, ze względu na małą powierzchniowo ingerencję i działania kompensacyjne w późniejszym postępowaniu o wydanie zezwolenia.

W celu kompleksowego uwzględnienia zastrzeżeń związanych z negatywnym oddziaływaniem na nietoperze, Regionalna Wspólnota Planistyczna Uckermark-Barnim zleciła dla aktualizacji i uzupełnienia oficjalnych danych na temat występowania wrażliwych na zakłócenia zagrożonych gatunków nietoperzy niezależną ekspertyzę mającą na celu kompilację dostępnych danych dla regionu planowania. Ekspertyza dotycząca populacji nietoperzy obejmuje nie tylko istotne kwatery letnie i zimowe, kwatery godowe i obszary rozrodu, ale również istotne, potencjalne siedliska żerowisk i kwatery. Tereny leśne użytkowane gospodarczo, na których zaplanowano obszary

kwalfikowane do wykorzystania energii wiatru nie stanowią najważniejszych siedlisk nietoperzy, głównie ze względu na swoją stosunkowo jednolitą strukturę i wyposażenie gatunkowe o niskiej wartości. W tych obszarach znajduje się, jak wynika z ekspertyz odnośnie populacji nietoperzy, kilka małych struktur, które mają potencjalne znaczenie jako siedliska gatunków nietoperzy. W ramach kolejnych postępowań o wydanie zezwolenia, dzięki podjęciu działań zapobiegawczych i łagodzących, możliwe jest rozwiązanie konfliktów wynikających z występowania gatunków nietoperzy. W raporcie środowiskowym ujęte zostały odnoszące się do tego uwagi właściwych organów dotyczące znanych populacji gatunków, zwiększonego nakładu na badania i ewentualnych środków zapobiegawczych w ramach następnych postępowań o wydanie zezwolenia.

Odnośnie narażenia na zagrożenie pożarowe ze strony elektrowni wiatrowych zgłaszającym zastrzeżenia wyjaśniono, że nie można całkowicie wykluczyć ryzyka pożarów lasów spowodowanego przez elektrownie wiatrowe. Dzięki nowoczesnym koncepcjom ochrony przeciwpożarowej, monitorowaniu pożarów lasów i możliwościom kontrolowanego wypalania w przypadku pożaru, ryzyko pożarów lasów spowodowane przez elektrownie wiatrowe jest jednak w praktyce ograniczone do minimum.

Zgłoszonych zostało kilka zastrzeżeń dotyczących zaplanowania na obszarach leśnych obszarów priorytetowych dla pozyskiwania płytko położonych surowców. Można było odpowiedzieć na nie w taki sposób, że surowce są związane z daną lokalizacją i są nieodnawialne. Wydobycie ma priorytet przed wyposażeniem środowiska naturalnego ze względu na udokumentowane zapotrzebowanie regionu Uckermark-Barnim, w tym metropolii Berlina. Podczas oceny środowiskowej obszarów priorytetowych i zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców zbadane i udokumentowane w raporcie środowiskowym zostały znaczące negatywne oddziaływania na obszary leśne przez istotne dla oceny kwestie środowiskowe, chronione biotopy (§ 30 BNatSchG, §§ 17, 18 BbgNatSchAG), chronione elementy krajobrazu i powiązane obszary leśne, w tym obszary funkcji lasów.

Częste były zastrzeżenia dotyczące podstawy danych dotyczących występowania gatunków ptaków i nietoperzy w regionie. Negatywne oddziaływanie na gatunki zostało w stanowiskach uznane za istotne na podstawie dalszych (obserwowanych) gatunków. Jednocześnie zgłoszone zostały zastrzeżenia dotyczące ewentualnego efektu bariery spowodowanego przez elektrownie wiatrowe dla gatunków ptaków o dużym promieniu aktywności oraz wędrownych gatunków ptaków i nietoperzy, a także ograniczenia znaczących miejsc odpoczynku i żerowania dla ptaków wędrownych, zwłaszcza w Uckermark.

Zaprezentowano, że w celu ochrony awifauny uwzględnione zostały faunistyczno-ekologiczne odległości przy ustalaniu obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru. Ocena faunistyczno-ekologicznych odległości wynika z rozporządzenia „Poszanowanie kwestii ochrony przyrody przy wyznaczaniu obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru i wydawaniu zezwoleń dla elektrowni wiatrowych” z 2011 r. wydanego przez Ministerstwo Środowiska, Zdrowia i Ochrony Konsumentów Brandenburgii i jest ściśle skoordynowana z właściwymi organami ochrony środowiska. Zastosowane strefy ochrony i strefy restrykcyjne mają na celu ochronę zagrożonych gatunków ptaków szczególnie wrażliwych na zakłócenia. Uwzględnienie odległości faunistyczno-ekologicznych stanowi istotną podstawę do oceny oddziaływania. Zachowanie stref ochronnych dla wrażliwych na zakłócenia gatunków ptaków i nietoperzy gwarantuje, że przesłanki zakazu i zakłócające w rozumieniu BNatSchG (§ 44 ust. 1-3) oraz Dyrektywy siedliskowej i Dyrektywy ptasiej (Dyrektywa 92/43/EWG, 2009/147/EWG) dla znanych populacji gatunków nie są zasadniczo naruszane. W

zdefiniowanych obszarach restrykcyjnych TAK, kwestie faunistyczno-ekologiczne mogą powodować ograniczenia i/lub modyfikacje w procesie planowania, jednak nie wykluczają zasadniczo wykorzystania energii wiatrowej.

Po dokonaniu uzgodnień odnoszących się do indywidualnych przypadków z właściwymi organami ochrony środowiska można było stworzyć plan dla poszczególnych miejsc lęgowych (w szczególności żurawia lub błotniaka stawowego). W takich przypadkach możliwe jest sprawdzenie w ramach późniejszego postępowania o wydanie zezwolenia dla urządzeń, czy możliwa byłaby kompensacja miejsc lęgowych dzięki działaniom CEF. Jednocześnie, na podstawie rozporządzenia MUGV (2011) [*Ministerstwa Środowiska, Zdrowia i Ochrony Konsumentów Brandenburgii*], istnieje możliwość zajęcia części obszarów ochronnych TAK, gdy pogłębione badanie wykaże, że cały obszar chroniony nie jest konieczny do zachowania miejsca lęgowego dotkniętego gatunku. Stworzenie planu dla części obszarów chronionych przeprowadzono przede wszystkim poprzez włączenie już istniejących lub zatwierdzonych elektrowni wiatrowych w porozumieniu z właściwym organem.

W dniu 16.03.2016 r. Regionalna Wspólnota Planistyczna Uckermark-Barnim została poinformowana przez Krajowy Urząd Środowiska o nowym gnieździe orła bielika koło Grenz. Rewir był zajęty po raz pierwszy od marca 2016 r.. Aktualnie nie można przewidzieć, czy tamtejsza populacja orła bielika się utrwali. 3000-metrowy obszar ochronny dla orła bielika zgodnie z TAG pokrywa się z obszarem kwalifikowanym do wykorzystania energii wiatru WEG nr 08 Grenz, a także w obszarach częściowych WEG nr 10 Grünow-Ludwigsburg oraz WEG nr 25 Schenkenberg. W porozumieniu z właściwym organem stwierdzono, iż nie należy się prawdopodobnie spodziewać żadnych znaczących skutków dla środowiska, jeśli - powołując się na „Rozporządzenie wykonawcze do §44 ust. 1 nr 3 BNatSchG” - budowa elektrowni wiatrowych w obszarze chronionym gniazda rozpocznie się dopiero 5 lat po opuszczeniu rewiru przez orła bielika lub jeśli na podstawie analiz wykorzystania przestrzeni w odniesieniu do rozporządzenia „Poszanowanie kwestii ochrony przyrody przy wyznaczaniu obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru i wydawaniu zezwoleń dla elektrowni wiatrowych” udowodnione zostanie, że gatunek nie zajmuje całego obszaru ochronnego. Obszary, dla których plan został sporządzony, nie stanowią prawdopodobnie głównych obszarów żerowania tego gatunku. Relacje lotu do większych jezior jako głównych żerowisk w obszarze chronionym według TAK nie zostaną wskutek ustaleń planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru WEG nr 08 Grenz, WEG nr 10 Grünow-Ludwigsburg oraz WEG nr 25 Schenkenberg zakłócone. Są to w szczególności łańcuchy jezior w kierunku północno-wschodnim i południowo-zachodnim. Dalsze relacje lotu do głównych żerowisk w obszarze restrykcyjnym 6 km według TAK prawdopodobnie również przebiegają w kierunku północno-wschodnim i południowo-zachodnim. Dlatego też należy przewidywać, że tereny obszaru chronionego tego gatunku według TAK, dla których plan został sporządzony, nie stanowią głównych żerowisk i że bezpośrednie korytarze łączące pomiędzy miejscem lęgowym a głównymi żerowiskami nie zostaną wskutek ustaleń planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru zakłócone. W przyszłych postępowaniach o wydanie zezwolenia można dzięki analizom wykorzystania przestrzeni i opartych na nich optymalizacjom lokalizacji uniknąć ewentualnych negatywnych skutków.

Badanie różnych aspektów środowiskowych zostało zasadniczo przeprowadzone na podstawie oficjalnych, cyfrowych danych terenowych kraju związkowego Brandenburgii (w szczególności Ministerstwa Rozwoju Wsi, Środowiska i Rolnictwa) dotyczących obszarów chronionych, struktur biotopów, populacji gatunków, stanowisk lądowych,

obszarów siedliskowych i istniejącej infrastruktury technicznej. Aktualne dane na temat występowania ptaków, ważnych miejsc odpoczynku i miejsc noclegowych oraz gatunków szczególnie wrażliwych na zakłócenia zostały udostępnione przez Krajowy Urząd Środowiska, Zdrowia i Ochrony Konsumentów. Stosowane dane na temat występowania gatunków obejmują głównie dostępne w LUGV (w tym w Państwowej Stacji Ornitologicznej Buckow), istotne pod względem TAK dane dotyczące ptaków lęgowych i wędrownych dla obszaru planowania wraz z 6-kilometrowym buforem do sąsiednich powiatów. Dla już zabudowanych obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru lub elektrowni wiatrowych w fazie planowania ocenione zostały dostępne ekspertyzy, szczególnie w odniesieniu do ustalonych tras migracyjnych lub użytkowania przestrzeni przez gatunki ptaków wędrownych i dużych ptaków. Aby rozwiać obawy dotyczące korzystania z aktualnie dostępnych danych na temat znanych populacji zagrożonych gatunków ptaków wrażliwych na zakłócenia, zlecona została przez Regionalną Wspólnotę Planistyczną aktualizacja i uzupełnienie oficjalnych danych z uwzględnieniem informacji pochodzących z konsultacji ze społeczeństwem i organami władzy publicznej. W ekspertyzie tej opracowana została metodologia pozwalająca na uwzględnienie na poziomie planowania regionalnego obszarów restrykcyjnych odległości faunistyczno-ekologicznych zdefiniowanych w rozporządzeniu MUGV 2011. W porozumieniu z właściwymi organami metodologia opracowana w tej specjalistycznej ekspertyzie została zastosowana przy ustalaniu obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru. Jedynie metodologia proponowana do rozgraniczenia obszarów restrykcyjnych bociana białego nie została przez właściwy organ poparta, a tym samym nie znajduje zastosowania na płaszczyźnie planowania regionalnego. Właściwy organ wezwał do przeprowadzenia badania w ramach postępowania o wydanie zezwolenia dla urządzeń. Ponadto zaktualizowane zostały również uznane w ekspertyzie za istotne miejsca noclegowe i odpoczynku oraz żerowania ptaków migrujących w regionie. Wykorzystanie wyników badań z ekspertyz przygotowanych w ramach postępowań o wydanie zezwolenia zostało uzgodnione z właściwymi organami, podobnie jak wytyczenie terenów, w tym zajęcie obszarów ochronnych i restrykcyjnych gatunków TAK.

Aby jednak odpowiednio uwzględnić specyficzne gatunkowo, wysokie ryzyko kolizji kani rudej, która nie jest gatunkiem TAK, przy ustalaniu obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, zostało opracowane podejście do tego gatunku. W oparciu o metodologię, która jest stosowana na poziomie planowania regionalnego w Hesji, przeprowadza się na podstawie istniejących danych określenie centrów zagęszczenia miejsc lęgowych gatunków, które są zlokalizowane w obrębie tych centr zagęszczenia lub w obrębie obszarów ochrony ptaków, uwzględnione zostały przy ustalaniu obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru z obszarem ochronnym 1000 m. Na znane miejsca lęgowe położone poza OSO i centrami zagęszczenia wskazuje się w kartach informacyjnych do raportu środowiskowego. Dla tych miejsc lęgowych, podobnie jak dla miejsc lęgowych po raz pierwszy zarejestrowanych w ramach postępowania o wydanie zezwolenia należy, poprzez zastosowanie odpowiednich środków zapobiegawczych i łagodzących, zapewnić w kolejnych postępowaniach o wydanie zezwolenia, aby wskutek budowy elektrowni wiatrowych nie zostały naruszone przesłanki zakazu w związku z prawną ochroną gatunków zgodnie z § 44 BNatSchG.

W trakcie rozważań uwzględnione zostały uwagi zgłoszone przez Generalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska z Polski w zakresie transgranicznego oddziaływania na środowisko. Zostały tu w szczególności przeanalizowane przekazane przez stronę polską dane na temat wrażliwych na zakłócenia, zagrożonych gatunków ptaków i zbadane potencjalne negatywne oddziaływania środowiskowe na krajowe i europejskie

obszary chronione. Wyjaśniono, że wskutek ustaleń planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru w obszarze przygranicznym nie zostaną naruszone żadne obszary ochrony i obszary restrykcyjne znanych populacji gatunków wrażliwych na zakłócenia generowane przez elektrownie wiatrowe zgodnie z rozporządzeniem MUGV (2011). Podobnie, dla obszaru priorytetowego dla pozyskiwania płytko położonych surowców w obszarze przygranicznym, nie należy spodziewać się prawdopodobnie żadnych istotnych oddziaływań środowiskowych na siedliska szczególnie wrażliwych na zakłócenia i chronionych gatunków zwierząt o dużym promieniu aktywności. Dla obszarów Natura 2000 położonych w polskim obszarze przygranicznym przeprowadzona została ocena oddziaływania na SOOS, która wykazała, że ze strony ustaleń planu, a także w powiązaniu z innymi, znanymi planami i projektami, nie należy spodziewać się żadnych istotnych negatywnych oddziaływań na obszary Natura 2000 oraz sieć Natura 2000.

Dobro chronione gleba

Dobro chronione gleba musi być chronione w swoim funkcjonowaniu, a także przed niekorzystnym oddziaływaniem środowiska. Oszczędne obchodzenie się z glebą, możliwie jak najmniejsze utwardzenie powierzchni, a także oszczędna i zrównoważona gospodarka stanowią priorytetowe środki mające na celu ochronę funkcji w gospodarce naturalnej.

W szczególności wydobycie **płytko położonych surowców** może prowadzić do utraty dużej powierzchni cennych gleb o wysokiej żyzności i gleb hydromorficznych, które nie posiadają zdolności regeneracji i mają duże znaczenie dla gospodarki wodnej i ochrony biotopów i gatunków.

W odniesieniu do dobra chronionego gleba można zapobiec w związku z budową **elektrowni wiatrowych** istotnym negatywnym oddziaływaniom na środowisko spowodowanym budową i urządzeniami m.in. poprzez optymalizację lokalizacji z wyłączeniem użytkowania gleb szczególnie wrażliwych (gleba hydromorficzne) i gleb o dużej żyzności, a także szczególnie archiwalnej funkcji. Dzięki zastosowaniu przepuszczalnych nawierzchni przy budowie niezbędnych urządzeń transportowych można złagodzić znaczące negatywne skutki środowiskowe, a poprzez zastosowanie odpowiednich środków zrekompensować utwardzenie powierzchni. Nie można w regularny sposób ustalić znaczących negatywnych skutków środowiskowych uwarunkowanych eksploatacją.

Niewielka część **uwag** zebranych w ramach konsultacji ze społeczeństwem i organami władzy publicznej wskazywała na to, że dobro chronione gleba nie zostało w wystarczający sposób uwzględnione, szczególnie w odniesieniu do ustaleń planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru. W odniesieniu do tych zastrzeżeń wykazano, że przy budowie elektrowni wiatrowych dochodzi do negatywnych oddziaływań na dobro chronione gleba na stosunkowo niewielkiej powierzchni. Można je dobrze skompensować w ramach postępowania o wydanie zezwolenia przy przedłożeniu konkretnych parametrów planistycznych. W odniesieniu do takich czynników wpływu, jak m.in. utwardzenie/uformowanie/zmiany gleby, istnieje odpowiednia możliwość sterowania na płaszczyźnie postępowania o wydanie zezwolenia (środki łagodzące i rekompensujące). Pogłębione badanie na poziomie regionalnym nie zostało dla ustaleń planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru przeprowadzone ze względu na możliwość rozwiązania potencjalnego konfliktu w późniejszym procesie planowania. W odniesieniu do wydobycia płytko położonych surowców zbadane i przedstawione zostały istotne

negatywne oddziaływania w ramach oceny oddziaływania na środowisko, ponieważ wskutek wydobywania spodziewana jest utrata gleby na dużą skalę.

Dobro chronione woda

Wody gruntowe i zbliżone do naturalnych wody powierzchniowe muszą być chronione przed negatywnymi oddziaływaniami, jeśli chodzi o ich występowanie, strukturę i jakość. Obszary brzegowe i obszary retencyjne do celów ochrony przeciwpowodziowej na wodach stojących i ciekach wodnych, a także obszary ochrony wód muszą zostać zachowane w swojej funkcjonalności i należy zapewnić ich ochronę przed szkodliwymi oddziaływaniami.

Wykopy prowadzone w obszarach leżących w pobliżu wód gruntowych mogą powodować zmiany w poziomie wód gruntowych na danym obszarze, jak również odparowanie wody gruntowej. W obszarach ochrony wód istnieje ryzyko skażenia wody pitnej wskutek stosowania substancji zanieczyszczających wodę. Jednocześnie wody powierzchniowe są zagrożone przez zastosowanie substancji zanieczyszczających wodę w swojej jakości lub przez utratę wskutek wykopów w obszarze ich zlewni. Jednocześnie wskutek wydobywania **płatko położonych surowców** mogą powstać nowe wody powierzchniowe, które dzięki działaniom renaturyzacyjnym mogą zostać przekształcone w wody zbliżone do naturalnych i stanowić ważne siedliska dla zbiorowisk roślinnych i zwierzęcych.

W odniesieniu do dobra chronionego woda możliwe jest uniknięcie w regularny sposób znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z budową i urządzeniami poprzez rozkład **elektrowni wiatrowych**, urządzeń transportowych i urządzeń pomocniczych. Dobro chronione woda jest związane z wybranymi powierzchniami gruntów i względnie nieruchome, ma w obrębie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru stosunkowo mały zasięg przestrzenny i można je dobrze zlokalizować za pomocą prostych środków. Nie można w regularny sposób ustalić znaczących negatywnych skutków środowiskowych uwarunkowanych eksploatacją.

Ponadto niewielka część **uwag** zebranych w ramach konsultacji ze społeczeństwem i organami władzy publicznej odnosiła się do możliwych niekorzystnych oddziaływań ustaleń planu na wody gruntowe oraz na obszary ochrony wód i obszary ochrony przeciwpowodziowej. Zgłaszającym zastrzeżenia odpowiedziano, że dla ustaleń planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru nie można w regularny sposób ustalić znaczących negatywnych oddziaływań środowiskowych na dobro chronione woda ze względu na nieistotność oddziaływań elektrowni wiatrowych uwarunkowanych urządzeniami i eksploatacją. W ramach przyszłego postępowania o wydanie zezwolenia można zapobiec negatywnym oddziaływaniam związanym z budową lub je zmniejszyć za pomocą odpowiednich środków.

Obszary ochrony wód (strefy ochrony I i II) stanowią tzw. „twarde” kryterium tabu przy ustalaniu obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, są one wyłączone ze względów prawnych z wykorzystania energii wiatrowej. Fakt ten został odnotowany w tekście Planu Regionalnego i był przestrzegany przy ustalaniu obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru. Budowa elektrowni wiatrowych w strefach III, III A i III B jest możliwa pod pewnymi warunkami. Z wyjątkiem obszaru kwalifikowanego, wszystkie ustalenia planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru są zlokalizowane poza strefami ochrony wód. Obszar strefy III obszaru ochrony wód, na który nałożone zostało ustalenie planu, został już zabudowany turbinami wiatrowymi. Znaczących negatywnych oddziaływań uniknięto w postępowaniu w sprawie uzyskania zezwolenia z zakresu prawa ochrony przed

immisjami. W obszarach ochrony wód nie dokonano żadnych ustaleń planu odnośnie obszarów priorytetowych i zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców. Obszary ochrony wód zostały uznane w planie za „twarde” kryteria tabu i były jako takie przestrzegane.

Po zastosowaniu spójnej dla regionu metodologii Regionalnej Wspólnoty Planistycznej Uckermark-Barnim do ustalenia obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru oraz obszarów priorytetowych i zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców nie dochodzi do nakładania się z obecnie ustalonymi obszarami zalewowymi. Występujące w regionie planowania obszary zalewowe (dorzecza Odry, Ucker i Sprewy, każdorazowo z dopływami) podlegają całkowicie pod inne aspekty sprzeczne z wykorzystaniem energii wiatru i wskutek tego są wolne od takiego wykorzystania.

Dobro chronione powietrze/klimat

Powietrze i klimat muszą być chronione przed szkodliwym wpływem środowiska. Powierzchnie o wysokiej funkcjonalności, jak obszary tworzenia się zimnego i świeżego powietrza oraz tory wymiany powietrza, w szczególności wokół obszarów siedliskowych o dużym utwardzeniu powierzchni wymagają zachowania i dalszego rozwoju.

Wydobycie **płytko położonych surowców** może spowodować utratę na dużą skalę obszarów tworzenia się świeżego powietrza (obszarów leśnych) i obszarów tworzenia się zimnego powietrza (gruntów i pastwisk, zbiorowisk bylin, szczególnie wilgotnych i mokrych). Znaczenie tego faktu zależy od skali utraty obszaru i warunków mikroklimatycznych. Wskutek zastosowania technologii maszyn i zwiększonego ruchu pojazdów dochodzi okresowo do zwiększania się poziomu zanieczyszczeń i pyłu w powietrzu.

Dla ustaleń planu odnośnie **obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru** nie można w regularny sposób ustalić znaczącego negatywnego wpływu środowiskowego na dobro chronione powietrze/klimat ze względu na nieistotność uwarunkowanych urządzeniami i eksploatacją oddziaływań ze strony elektrowni wiatrowych, urządzeń transportowych i urządzeń pomocniczych na grunty i ich funkcje ekologiczne wzgl. złagodzić związanych z budową, znaczących, niekorzystnych skutków za pomocą odpowiednich środków. Dzięki wsparciu budowy urządzeń do pozyskiwania energii odnawialnej można prognozować, w szczególności dla dobra chronionego powietrze/klimat, pozytywne oddziaływania na środowisko, które z kolei w interakcji z wszystkimi innymi dobrami chronionymi mają pozytywne skutki.

Dobro chronione powietrze/klimat zostało poruszone w kilku **zastrzeżeniach** dotyczących zajęcia obszarów leśnych jako obszarów pochłaniających CO₂. Obawiano się, że budowa elektrowni wiatrowych wiązać się będzie z karczowaniem na dużą skalę, a co za tym idzie z uwolnieniem CO₂, co stoi w sprzeczności z pozytywnym efektem klimatycznym, który ma zostać osiągnięty poprzez wykorzystanie alternatywnych źródeł energii. Zgłaszającym zastrzeżenia wyjaśniono, że nie cała powierzchnia lasów obszaru kwalifikowanego do wykorzystania energii wiatru zostanie wykarczowana. Trwała utrata lasu dotyczy tylko miejsca lokalizacji, terenu ustawienia żurawia, wzgl. tras kablowych, dróg dojazdowych i promieni dojazdu oraz okresowo terenów prowadzenia prac, chodzi tu o obszar ok. 0,2 do 1 ha dla jednej elektrowni wiatrowej. Na terenach, które zostaną trwale wykarczowane, będzie miało miejsce zastępcze zalesianie jako działanie kompensacyjne o co najmniej takiej samej powierzchni wzgl. zostanie dokonania jakościowa poprawa istniejących zasobów leśnych, co zostanie ustalone w ramach przyszłego postępowania o wydanie zezwolenia przez administrację leśną. Z uwagi na objęcie planem mniej niż 0,5% lasów w całym regionie planowania, przedstawione,

proporcjonalne karczowanie w ramach obszarów klasyfikowanych i zobowiązanie do podjęcia działań zalesiających nie należy spodziewać się istotnych negatywnych oddziaływań na funkcje klimatyczne obszarów leśnych.

Dobro chronione krajobraz

Zachowanie i rozwój różnorodności, wyjątkowości i piękna oraz wartości rekreacyjnej przyrody i krajobrazu stanowią cele środowiskowe zadeklarowane w BNatSchG i BbgNatSchAG. Na pierwszy plan wysuwa się przy tym ochrona krajobrazów naturalnych i historycznych krajobrazów kulturowych z ich zabytkami kulturowymi, architektonicznymi i archeologicznymi. Niepoddane fragmentaryzacji przestrzenie krajobrazowe powinny zostać zachowane, a krajobrazy, które są szczególnie odpowiednie do rekreacji związanej z przyrodą powinny być chronione przed negatywnym oddziaływaniem. Zgodnie z § 1 ust. 5 BNatSchG przedsięwzięcia powinny być planowane i łączone w sposób pozwalający na uniknięcie bądź ograniczenie do minimum fragmentaryzacji i zajęcia terenu.

Ustalenia planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru mogą powodować negatywne oddziaływania na dobro chronione krajobraz polegające na zmianach w krajobrazie, połączeniach widokowych oraz funkcji poznawczej i rekreacyjnej. Wraz z likwidacją istniejących urządzeń związane z tym zmiany technogeniczne krajobrazu mogą zostać zlikwidowane.

Wskutek wydobywania **płytko położonych surowców** krajobraz zmieni się nienaturalnie w swojej obecnej formie, w szczególności w swojej geomorfologii i pod względem struktur kształtujących krajobraz; zmiana będzie miała miejsce na ograniczonej przestrzeni na jakiś czas. Obszary wydobywania nie są jednak widoczne z daleka i są w większości zasłonięte przez nasypy i nasadzenia, dzięki czemu cała, w szczególności bardzo wrażliwa przestrzeń krajobrazowa z reguły nie ulegnie znacząco zmianie. Oddziaływania są tymczasowe i po zakończeniu wydobywania przestrzeń krajobrazową można ukształtować na nowo i uporządkować za pomocą ukierunkowanych działań renaturyzacyjnych.

W celu uwzględnienia ochrony krajobrazu i zachowania przestrzeni krajobrazowych do celów rekreacji, przy ustaleniach planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru przygotowano ekspertyzę krajobrazową w celu określenia przestrzeni krajobrazowych w regionie charakteryzujących się dużą wrażliwością na ustalenia planu. Takie przestrzenie krajobrazowe (rynny niskich torfowisk, krajobraz leśny i pojezierza) wymagają szczególnej ochrony przed negatywnymi oddziaływaniami. W celu zachowania przestrzeni krajobrazowych o wysokim potencjale i bogactwie rekreacyjnym i poznawczym uwzględnione zostały przy wytyczaniu obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru obszary krajobrazowe i duże obszary oraz lasy rekreacyjne zgodnie z dokumentacją kartograficznej funkcji lasów Krajowego Zakładu Leśnego w Forst Brandenburgia.

Negatywne oddziaływania na krajobraz i jego zmiana były kolejnym ważnym tematem zgłoszonym w **opiniach**. Krytycznie odebrana została zabudowa krajobrazu wyraźnie widocznymi elementami technicznymi, zwłaszcza w związku z coraz większą wysokością elektrowni wiatrowych. Obawiano się utraty terenów rekreacyjnych, atrakcji turystycznych, a także utraty wartości nieruchomości. Ponadto zarzucano, że fakt, iż urządzenia są widoczne z Parku Narodowego „Dolina Dolnej Odry”, stoi w sprzeczności z Planem Parku Narodowego, który wszedł w życie w 2014 roku. W celu odpowiedniego uwzględnienia tych zastrzeżeń, zlecono przeprowadzenie analizy i oceny krajobrazu w regionie niezależnemu rzeczoznawcy. Dokonana ocena krajobrazu opiera się na prawnie określonych pojęciach zgodnie z § 1 BNatSchG różnorodność,

wyjątkowość i piękno. Jednym ze sposobów na zobiektywizowanie krajobrazu jest opisanie różnorodności, wyjątkowości i odrębności przestrzeni przyrodniczej. Jako podstawa analizy rozgraniczone zostały estetyczne jednostki przestrzenne regionu planowania, które mają stosunkowo jednolity wygląd i do których można przypisać te same cechy charakteru. Ocenę przeprowadzono dla jednostek krajobrazowych o dużej powierzchni, ponieważ elektrownie wiatrowe mają zwykle efekt dalekiego zasięgu i prawdziwa ochrona cennych przestrzeni krajobrazowych jest możliwa tylko dzięki jednostkom krajobrazowym o dużej powierzchni. Ustalono w ekspertyzie powierzchni o wysokiej, własnej wartości estetycznej były regularnie wolne od wykorzystania energii wiatrowej. Planowanie z uwzględnieniem już istniejących elektrowni wiatrowych i już technicznie nacechowanych przestrzeni krajobrazowych służy również ochronie i niezabudowywaniu przestrzeni krajobrazowych, które były dotychczas nienaruszone.

Park Narodowy „Dolina Dolnej Odry” został, ze względu na swoją wysoką wartość przyrodniczą, uznany za kryterium tabu w odniesieniu do wykorzystania energii wiatrowej. Również w sąsiadującym obszarze chronionego krajobrazu „Park Narodowy Doliny Dolnej Odry” nie są zlokalizowane żadne obszary kwalifikowane do wykorzystania energii wiatru. Dla Parku Narodowego Dolina Dolnej dostępny jest Narodowy Plan Parku, który wszedł w życie w chwili ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym dla Brandenburgii dnia 19 sierpnia 2014 roku. Plan ten nie dopuszcza negatywnych oddziaływań na dotychczas w niewielkim stopniu obciążone obszary wykorzystywane w celach turystycznych spowodowanych widocznością nowo wzniesionych elektrowni wiatrowych. W tym celu wykonane zostały analizy widoczności, które zostały wzięte pod uwagę w planowaniu i ocenie oddziaływania na środowisko. Widoczność elektrowni wiatrowych w dużym stopniu zależy od warunków pogodowych i występujących warstw zamglenia. Jedynie w rzadkich przypadkach, gdy panują bardzo przejrzyste warunki atmosferyczne, wysokie urządzenia są widoczne z bardzo dużej odległości. Zwykle występują zasłonięcia przez elementy krajobrazu, takie jak struktury drzewiaste i las, czy obszary siedliskowe. Nie należy prawdopodobnie spodziewać się znaczących, niekorzystnych oddziaływań środowiskowych na połączenia widokowe czy funkcję rekreacyjną i poznawczą Parku Narodowego.

W odniesieniu do możliwych negatywnych oddziaływań obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii na krajobraz w obszarze graniczącym z Polską, zgodnie z instrukcjami ze strony polskiej uwzględniony został polski Park Krajobrazowy Dolina Dolnej Odry. Ustalono i uzasadniono, że ze względu na odległość nie należy prawdopodobnie spodziewać się znaczących negatywnych skutków dla środowiska na terenie parku krajobrazowego i krajobraz oraz funkcję rekreacyjną w polskiej strefie przygranicznej.

Dobro chronione dobra kultury i pozostałe dobra materialne

Wartości kulturowe i materialne są świadectwem historycznego rozwoju geologicznego i ludzkiego, na obszarach wiejskich w szczególności rozwiniętego krajobrazu kulturowego. Należy je chronić przed szkodliwym wpływem na środowisko i zapewnić ich przetrwanie.

Wskutek pozyskiwania **płytko położonych surowców** może w wyniku prac ziemnych dojść przede wszystkim do utraty zabytków archeologicznych i architektonicznych. W szczególności nie można wykluczyć negatywnego wpływu robót ziemnych na zabytki archeologiczne. W ramach postępowania o wydanie zezwolenia z zakresu prawa górniczego ustalane są działania dotyczące dokumentacji naukowej i wydobywania w porozumieniu z właściwym organem, w związku z czym nie należy spodziewać się

żadnych istotnych oddziaływań na środowisko w odniesieniu do ustaleń planu odnośnie obszarów priorytetowych dla pozyskiwania płytko położonych surowców.

W odniesieniu do dobra chronionego dobra kultury i pozostałe dobra materialne możliwe jest uniknięcie w regularny sposób znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z budową i urządzeniami poprzez rozkład **elektrowni wiatrowych**, urządzeń transportowych i urządzeń pomocniczych. Dobra chronione jest związane z wybranymi powierzchniami gruntów i względnie nieruchome, ma w obrębie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru stosunkowo mały zasięg przestrzenny i można je dobrze zlokalizować za pomocą prostych środków. Nie można w regularny sposób ustalić znaczących negatywnych skutków środowiskowych uwarunkowanych eksploatacją.

Dla dobra chronionego dobra kultury/pozostałe dobra materialne uwzględnione zostały w procesie planowania przy wytyczaniu obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru kryteria: pomnik ogrodowy, obszary pamięci oraz ochrona otoczenia zabytków. Cenne obszary w obszarze siedliskowym są wyłączone z ustaleń planu zgodnie z kryterium wyłączenia użytkowania mieszkalnego ze strefami ochrony. Ze względu na skalę planowania regionalnego i brak szczegółowego planu projektu, badanie pod kątem oczekiwanego znaczącego wpływu środowiskowego na obszary zabytkowe poza osiedlami nie jest w raporcie środowiskowym pogłębione. Potencjał konfliktu dla aspektu środowiskowego jest możliwy do rozwiązania ze względu na realną możliwość realizacji konkretnych środków zapobiegawczych i łagodzących na następnym poziomie planowania i dopuszczania.

W ramach konsultacji ze społeczeństwem i organami władzy publicznej odnośnie Rzeczowego Planu Częściowego dla regionu Uckermark-Barnim-Region zgłoszone zostały **uwagi** dotyczące uwzględnienia w szczególności zabytków archeologicznych gleby przy ustaleniach w planie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru. Zauważono, że już na poziomie planowania regionalnego powinna odbywać się odpowiednia ocena pod kątem znaczących negatywnych oddziaływań na zabytki archeologiczne. Ponadto zwrócono uwagę na ochronę otoczenia widocznych zabytków naziemnych.

Zgłaszającym zastrzeżenia wykazano, że fakt występowania zabytku archeologicznego nie wyklucza co do zasady wytyczenia obszaru kwalifikowanego do wykorzystania energii wiatru. Co więcej, budowa elektrowni wiatrowych w obszarze zabytku archeologicznego może być prowadzona z archeologiczną asystą podczas prac ziemnych. W związku z tym kwestie zabytków archeologicznych wymagające uwzględnienia w ramach planowania elektrowni wiatrowych mogą być ustalone często dopiero w odniesieniu do projektu. Z tych powodów Regionalna Wspólnota Planistyczna uważa za stosowne, aby zabytki archeologiczne nie były uwzględniane jako kryterium wyłączające przy ustaleniach w planie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, lecz aby uwzględnienie kwestii zabytków archeologicznych zostało przeniesione na płaszczyznę planowania zabudowy przez gminy i udzielania pozwoleń na elektrownie wiatrowe. W ramach tamtejszej oceny oddziaływania na środowisko badaniu należy poddać wszystkie dobra chronione, w tym kwestie ochrony zabytków archeologicznych, i podjąć odpowiednie środki w celu zapobiegania i łagodzenia znaczących oddziaływań negatywnych. Także ze względu na aspekty planowania regionalnego w skali 1: 100000 i ustalenia w planie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, dokładna lokalizacja i prezentacja często bardzo małych powierzchni zajmowanych przez zabytki archeologiczne nie jest możliwa. W ocenie oddziaływania na środowisko stwierdzono, że istotne negatywne oddziaływania na zabytki archeologiczne mogą być również spowodowane przez

ustalenia w planie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru. W ramach metodologii oceny oddziaływania na środowisko wyjaśniono, że można ich uniknąć i je zmniejszyć w ramach przyszłych postępowań o wydanie zezwolenia przy wnoszeniu konkretnych parametrów projektowych. W raporcie środowiskowym zwrócono uwagę na zwiększone nakłady badawcze w odniesieniu do niektórych obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, w których zarejestrowane są bądź znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie zabytki archeologiczne widoczne nad ziemią i pod ziemią.

Dobro chronione wzajemne oddziaływanie

Budowa i eksploatacja **elektrowni wiatrowych** oddziałuje na wszystkie dobra chronione, przy czym znaczący wpływ ma w szczególności na ludzi i ich zdrowie, siedliska gatunków awifauny i nietoperzy oraz krajobraz z jego funkcją estetyczną i rekreacyjną. W szczególności ruch wirnika generuje emisje hałasu, cień i bodźce wzrokowe, które mogą powodować negatywny wpływ na zdrowie ludzi i zagrożenia oraz efekt bariery dla gatunków ptaków i nietoperzy. Ponadto obszary te, pomimo cennych siedlisk, są omijane przez niektóre gatunki ptaków wrażliwe na zakłócenia i raczej nie nadają się dla ludzi do rekreacji na łonie przyrody. Może to spowodować jakościową i ilościową utratę siedlisk. Ze względu na swoją wielkość i pionową dominację, elektrownie wiatrowe, w przypadku niewłączenia w kontekst krajobrazu, stanowią czynnik zakłócający dla rozwiniętego krajobrazu kulturowego i mogą wywoływać negatywne wrażenia estetyczne u ludzi w odniesieniu do otaczającego krajobrazu.

Wydobycie **plytko położonych surowców** wpływa również na wszystkie dobra chronione, przy czym znaczące negatywne oddziaływania mogą dotyczyć w szczególności ludzi i ich zdrowia, siedlisk chronionych, zagrożonych i wrażliwych na zakłócenia gatunków zwierząt i roślin, gospodarkę glebową i wodną oraz krajobraz z jego funkcją estetyczną i rekreacyjną. Wskutek erozji gleby dochodzi do utraty siedlisk, redukcji w odniesieniu do istniejących funkcji gleby i negatywnych oddziaływań na gospodarkę wodną. Jednocześnie krajobraz ulega technogenicznej zmianie i może utracić funkcję rekreacyjną w związku z przyrodą dla ludzi. Emisji hałasu i zanieczyszczeń, uciążliwości wizualne i drgania mogą powodować ograniczenia dobrego samopoczucia i zdrowia ludzi, a także stanowić istotną jakościową i ilościową utratę siedlisk dla gatunków zwierząt wrażliwych na zakłócenia.

Takie negatywne oddziaływania stają się znaczące, gdy ogólne oddziaływania na dobra chronione pociągają za sobą trwałą zmianę funkcjonalności gospodarki przyrodniczej i krajobrazowej. W obszarach, w których występuje już infrastruktura techniczna, i gdzie występują negatywne oddziaływania na złożone interakcje między dobrami chronionymi, skumulowane efekty nie mogą prowadzić do znacznego pogorszenia się stanu obszaru.

Zgłoszone zostały **zastrzeżenia** wobec koncentracji ustaleń w planie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, w szczególności w obszarze Uckermark, i nadmiernego obciążenia przestrzeni krajobrazowej i miejscowej ludności ze względu na istniejące już farmy wiatrowe.

Zgłaszający zastrzeżenia zostali poinformowani, że planowanie w zakresie ochrony człowieka, przyrody i krajobrazu dotyczy głównie obszarów, gdzie istnieją już farmy wiatrowe i infrastruktura techniczna. Dzięki stosowanej metodologii przeprowadzono obszerne badanie z zakresu planowania przestrzennego, z którego wynika, że zgodnie z obecnym stanem wiedzy na przeszkodzie w wykorzystaniu energii wiatrowej w ustalonych obszarach kwalifikowanych nie stoją żadne zasadnicze aspekty, ustalenia planu są zlokalizowane przeważnie w obszarach małokonfliktowych i że ogólnie dla

wykorzystania energii wiatrowej stworzona została znaczna przestrzeń zgodnie z ustawodawstwem i strategią energetyczną na płaszczyźnie federalnej i krajowej. W raporcie środowiskowym, w ramach dobra chronionego wzajemne oddziaływanie, zbadana została koncentracja obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru w regionie, a co za tym idzie, przeprowadzono również ilościową i całościową analizę. W rezultacie stwierdzono, że większość ustaleń planu wykazuje niską do średnią koncentrację w promieniu ok. 5 km. Zwiększona koncentracja obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru występuje w północnej części Uckermark. Mamy tu do czynienia z dużym obciążeniem wstępnym w postaci już wybudowanych farm wiatrowych, które zostały już ujęte w planie zgodnie z opisaną metodyką jako obszary kwalifikowane z uwzględnieniem listy kryteriów. W późniejszym postępowaniu o uzyskaniu zezwolenia konieczne jest uwzględnienie działań mających na celu zmniejszenie znaczących negatywnych oddziaływań skumulowanych.

Uzasadnienie dla przyjęcia planu po rozważeniu zbadanych rozwiązań alternatywnych

Podczas realizacji ustaleń planu w zakresie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, a także obszarów priorytetowych i zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców Planu Częściowego regionu Uckermark-Barnim mogą pojawić się negatywne, a także pozytywne oddziaływania na środowisko.

Ocena poszczególnych ustaleń planu nie wykazała prawdopodobnie żadnego znaczącego negatywnego wpływu na środowisko dla dóbr chronionych człowiek/ludzkie zdrowie, gleba, woda, powietrze/klimat, krajobraz oraz dobra kultury/inne dobra rzeczowe. Stosowne cele środowiskowe w regionie nie są w procesie planowania istotnie zagrożone głównie dzięki przestrzeganiu odpowiednich kryteriów donośnie obszarów tabu i obszarów restrykcyjnych. Dzięki wytyczeniu terenów w obszarach o niskim poziomie konfliktów chronione są obszary szczególnie istotne dla środowiska i możliwe jest uniknięcie negatywnego oddziaływania na środowisko na poziomie regionalnym. Przy ustaleniach planu z zajęciem terenów istotnych dla oceny aspektów środowiskowych i w obszarach restrykcyjnych udało się wykluczyć prawdopodobnie znaczące negatywne oddziaływania na środowisko dzięki uwzględnieniu dostępnych ekspertyz z odpowiednich postępowań o wydanie zezwolenia .

W odniesieniu do dóbr chronionych zwierzęta/rośliny/bioróżnorodność i wzajemne oddziaływanie większość ustaleń planu nie będzie miało prawdopodobnie żadnego niekorzystnego wpływu na środowisko. W pierwszym rzędzie spełnione zostały istotne kryteria ochrony cennych obszarów ochrony przyrody i gatunków. Wytyczenia terenów w obszarach małokonfliktowych pod kątem ochrony gatunków zostały w procesie planowania uzgodnione z odpowiednimi organami. W celu dokonania kompleksowej oceny skutków, zwłaszcza dla zagrożonych, wrażliwych na zakłócenia gatunków ptaków i nietoperzy, Regionalna Wspólnota Planistyczna Uckermark-Barnim zleciła aktualizację i uzupełnienie oficjalnych danych na temat występowania wrażliwych na zakłócenia gatunków ptaków i nietoperzy poprzez wykonanie niezależnej ekspertyzy w celu kompilacji dostępnych danych dla regionu planowania z uwzględnieniem informacji pochodzących z konsultacji społecznych. Zapisy danych były na bieżąco uzupełniane po sporządzeniu ekspertyz w wyniku procesu konsultacji w sprawie projektu Planu Regionalnego na rok 2013 o zmiany w występowaniu gatunków, o których informowały właściwe organy. Dane wynikowe na temat gatunków ptaków i nietoperzy zostały uwzględnione w dalszym procesie planowania do aktualizacji Rzeczowego Planu Częściowego „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców” regionu Uckermark-Barnim oraz w raporcie środowiskowym.

83 ustalenia planu znajdują się poza obszarem ochrony przyrody i Parkiem Narodowym Dolina Dolnej Odry. 23 ustalenia planu, przeważnie dla obszarów priorytetowych i zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców, są zlokalizowane w obszarze ochrony krajobrazu, rezerwacie biosfery Schorfheide-Chorin i w parkach narodowych. W uzgodnieniu z właściwymi organami stwierdza się, że ewentualne, znaczące negatywne oddziaływania środowiskowe na cele ochronne m.in. ze względu na już istniejącą infrastrukturę techniczną czy zapewnienie aktywnego wydobywania i już istniejące elektrownie wiatrowe nie są spodziewane. 6 ustaleń planu graniczących z lub zlokalizowanych w otaczającym obszarze zewnętrznym obszaru ochrony przyrody nie będzie miało prawdopodobnie żadnego negatywnego wpływu środowiskowego z zewnątrz na cele ochronne. Podlegające ochronie zgodnie z § 2 LWaldG obszary leśne i wody stojące > 1 ha, a także tereny zalewowe/poldery zalewowe/obszary zarządzania ryzykiem powodziowym nie podlegają pod ustalenia planu.

Ustalenia planu, które obejmuje obszary funkcji lasów, sieci otwartych przestrzeniach (LEP BB), obszary sieci biotopów (powiązane ze sobą obszary leśne, wilgotne rynny) oraz znaczące siedliska zagrożonych gatunków zwierząt wrażliwych na zakłócenia, nie mają prawdopodobnie żadnego znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. Zaprezentowane cele środowiskowe regionu pozostają nienaruszone nawet w przypadku zajęcia stosunkowo niewielkich części powierzchni istotnych dla oceny aspektów środowiskowych.

Zaplanowanie na obszarach chronionych i restrykcyjnych zagrożonych gatunków zwierząt wrażliwych i szczególnie wrażliwych na zakłócenia (gatunki TAK, rozporządzenie MUGV 2011) obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru nie powinno mieć znaczącego negatywnego wpływ na środowisko. W porozumieniu z właściwymi organami stwierdzono, że żadne istotne siedliska i relacje lotu gatunków TAK nie będą naruszone bądź też, że pozostałe konflikty będą mogły zostać rozwiązane w późniejszym postępowaniu o wydanie zezwolenia.

Ustalenia planu w szczególności w zakresie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru zostały zlokalizowane głównie w obszarach, gdzie dobra chronione są dotknięte w niewielkim stopniu, i gdzie nie występują znaczące, skumulowane negatywne oddziaływania. Z przestrzenną koncentracją Ustalenia planu w szczególności w zakresie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru mamy do czynienia w północnej części regionu planowania, w krajobrazie rolniczym Uckermark. Tutaj zlokalizowany jest szereg ustaleń planu, a także wytyczone zostały przeważnie duże powierzchnie, które w większości charakteryzują się wstępnymi obciążeniami w postaci już wybudowanych elektrowni wiatrowych.

Wyznaczenie obszarów priorytetowych i zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców zależy od rozpoznania i zabezpieczenia istniejących złóż. Koncentracja przestrzenna ustaleń planu występuje w krajobrazie leśnym i jezior Schorfheide-Chorin wokół Milmersdorf.

Ustalenia planu w obszarze graniczącym z sąsiednim regionem opierają się o dostępne plany i już istniejącą infrastrukturę techniczną, zwłaszcza już zainstalowane elektrownie wiatrowe w sąsiednim regionie. Dla transgranicznych ustaleń planu w zakresie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, a także obszarów priorytetowych i zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców nie stwierdzono żadnych prawdopodobnych negatywnych skutków dla środowiska.

Ocena oddziaływania na SOOS wykazała dla 39 ustaleń planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, że ustalenia planu (z uwzględnieniem możliwości na kolejnych poziomach planowania dotyczących zapobiegania i

łagodzenia), zgodnie z obecnym stanem wiedzy, prawdopodobnie ani same ani w interakcji z innymi ustaleniami z zakresu planowania przestrzennego, znanych planami lub przedsięwzięciami, nie wywołają znaczących negatywnych skutków dla obszarów lub sieci Natura 2000. Ocena oddziaływania na SOOS dla 9 kolejnych ustaleń planu odnośnie obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru prowadzi również do wniosku, że znaczące negatywne oddziaływania na obszary lub sieć Natura 2000 samych zbadanych ustaleń planu lub w interakcji z innymi ustaleniami z zakresu planowania przestrzennego, znanych planami lub przedsięwzięciami, zgodnie z obecnym stanem wiedzy i z uwzględnieniem możliwości na kolejnych poziomach planowania dotyczących zapobiegania i łagodzenia mogą zostać prawdopodobnie wykluczone.

Ocena oddziaływania na SOOS wykazała dla 12 obszarów priorytetowych i 19 obszarów zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców, że ustalenia planu (z uwzględnieniem możliwości na kolejnych poziomach planowania dotyczących zapobiegania i łagodzenia), zgodnie z obecnym stanem wiedzy, prawdopodobnie ani same ani w interakcji z innymi ustaleniami z zakresu planowania przestrzennego, znanych planami lub przedsięwzięciami, nie wywołają znaczących negatywnych skutków dla obszarów lub sieci Natura 2000. Ocena oddziaływania na SOOS dla 4 kolejnych obszarów priorytetowych i zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców prowadzi również do wniosku, że znaczące negatywne oddziaływania na obszary lub sieć Natura 2000 samych zbadanych ustaleń planu lub w interakcji z innymi ustaleniami z zakresu planowania przestrzennego, znanych planami lub przedsięwzięciami, zgodnie z obecnym stanem wiedzy i z uwzględnieniem możliwości na kolejnych poziomach planowania dotyczących zapobiegania i łagodzenia mogą zostać prawdopodobnie wykluczone.

Z uwagi na ograniczoność i powiązanie z lokalizacją złóż surowców przy ustalaniu obszarów priorytetowych i zastrzeżonych do pozyskiwania płytko położonych surowców w rachubę wchodzi tylko ułamek powierzchni regionu planistycznego - tereny, dla których w ramach sporządzonej przez ekspertów oceny terenów perspektywnych pod względem surowców i złóż wykazano już obecność danego surowca w odpowiedniej ilości i jakości. Ponieważ stwierdzone występowanie gliny na obszarze planistycznym jest rzadkie, ustalenie obszarów priorytetowych i zastrzeżonych dla jego zabezpieczenia (obszary zastrzeżone) bądź jego aktualnej i przyszłej eksploatacji (obszary priorytetowe) jest nieodzowne i w związku z tym nie ma dla niego alternatywy. W odniesieniu do złóż żwiru i piasku, wykazanych w dużej ilości w regionie planistycznym, w rachubę wchodziłby zawsze wariant zerowy, z wyjątkiem eksploatacji, na które wydano już pozwolenie. Teoretycznie możliwa rezygnacja z planistycznych ustaleń obszarów priorytetowych i zastrzeżonych przeniosłaby jednak tylko tę problematykę na inne tereny, ponieważ założyć należy zasadniczo istnienie zapotrzebowania na płytko położone surowce. Obszary priorytetowe i zastrzeżone zostały ustalone tylko na terenach z wykazanim zasobem surowca w wystarczającej ilości i jakości (zbadane złoża). Parametry te udokumentowano w wyżej wspomnianej ocenie ekspertów wysoką klasą potrzeby zabezpieczenia. Złoża o niższych klasach potrzeby zabezpieczenia nie stanowią alternatywy z punktu widzenia oceny środowiskowej z uwagi na niższy urobek i przewidywane zwiększone zajęcie terenów, ponieważ tym samym dla uzyskania takiego samego urobku oczekiwać należy łącznie większych negatywnych oddziaływań na środowisko. Z uwagi na powiązanie z lokalizacją złóż surowców oraz ustalenia wynikające z prawa górniczego, np. własności kopalni i pozwolenia (§§ 8, 9 BBergG) [*Federalnej ustawy górniczej*], nie istnieją inne alternatywy terenów.

W projekcie Rzeczowego Planu Częściowego z 2015 r. ustalono 23 obszary priorytetowe i 12 obszarów zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców. W porównaniu do projektu z 2013 r. zostały w 2 przypadkach dokonane niewielkie redukcje. Ustalony w projekcie z 2013 r. jako priorytetowy obszar Wolfhagen został wykazany w projekcie 2015 Planu Regionalnego Rzeczowy Plan Częściowy „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców”, w wyniku konsultacji społecznych do projektu 2013, jako obszar zastrzeżony. W ramach rozpatrywania opinii zebranych w ramach konsultacji ze społeczeństwem i organami władzy publicznej na temat projektu 2015 nie dokonano żadnej zmiany powierzchni obszarów priorytetowych i obszarów zastrzeżonych dla pozyskiwania płytko położonych surowców.

Ponieważ cały region planistyczny Uckermark-Barnim został zasadniczo uwzględniony jako wielkość wyjściowa dla ustalenia obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, w postępowaniu wykluczającym zostały wykazane ostatecznie jako obszary kwalifikowane te tereny, które według posiadanych zaktualizowanych danych i z uwzględnieniem kryteriów ochrony przyrody zgodnie z rozporządzeniem „Poszanowanie kwestii ochrony przyrody przy wyznaczaniu obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru i wydawaniu zezwoleń dla elektrowni wiatrowych” (rozporządzenie MUGV 2011) oraz przy uwzględnieniu istotnego dla oceny występowania kani rudej, są ubogie w konflikty wobec wykorzystania energii wiatru bądź przy prognozowanych znaczących oddziaływaniach na środowisko w ramach późniejszego postępowania o wydanie pozwolenia mogły zostać ocenione jako rozwiązywalne konflikty. Badanie alternatyw wykazało ogólnie, że przestrzegając wszystkich uzasadnionych ochroną przyrody kryteriów wykluczenia i restrykcji zgodnie z obecnie posiadanymi danymi, ustaleń planu dotyczących obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru dokonano na istniejących ubogich w konflikty terenach regionu.

W porównaniu do projektu 2013 w toku aktualizacji danych stanowiących podstawę opracowania po zakończonych konsultacjach społecznych odnośnie projektu 2013 w zmodyfikowanym projekcie 2015 nie zostały już uwzględnione 3 obszary kwalifikowane do wykorzystania energii wiatru, 2 obszary kwalifikowane zostały połączone w jeden, a jeden obszar kwalifikowany do wykorzystania energii wiatru został przyjęty ponownie do projektu 2015 z prawomocnego planu regionalnego Rzeczowy Plan Częściowy „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców”. Ponowne ustalenie obszaru kwalifikowanego z prawomocnego planu regionalnego nastąpiło po aktualizacji danych stanowiących podstawę opracowania, po zakończeniu konsultacji ze społeczeństwem i organami władzy publicznej odnośnie projektu 2013 oraz z zastosowaniem kryteriów planistycznych dla ustalania obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru.

Rzeczowy Plan Częściowy sporządzony z uwzględnieniem zmian prawnych i technicznych, a także uwag z opinii pozyskanych w toku konsultacji „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców” przewiduje obecnie 48 obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru na powierzchni ok. 9450 ha, co stanowi około 2,1% powierzchni regionu. 12 obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru nie posiada obecnie żadnej istniejącej infrastruktury technicznej w postaci istniejących lub zatwierdzonych elektrowni wiatrowych, przy czym dla obszaru wydane zostały już wstępne decyzje z zakresu prawa ochrony przed immisjami.

Badanie alternatyw wykazało ogólnie, że przestrzegając wszystkich uzasadnionych ochroną przyrody kryteriów wykluczenia i restrykcji zgodnie z obecnie posiadanymi

danymi, ustaleń planu dotyczących obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru dokonano na istniejących ubogich w konflikty terenach regionu. Dochodzi przy tym do koncentracji w północnej części powiatu Uckermark. Skumulowanych negatywnych oddziaływań na dobra chronione nie należy spodziewać się przewidywalnie w przypadku żadnego z ustaleń planu odnośnie obszarów kwalifikowanych.

Badanie alternatywy zerowej jest zbędne. Należy zauważyć w tym względzie, że w prawomocnym Planie Regionalnym 2004 już 1,5% powierzchni regionu zostało wyznaczone jako obszary kwalifikowane do wykorzystania energii wiatru. Obszar ten jest w większej części zabudowany turbinami wiatrowymi i wydane zostały prawnie wiążące zezwolenia, w tym dokonano niezbędnych ocen z zakresu prawa ochrony przyrody. W niniejszym Rzeczowym Planie Częściowym powierzchnie te zostały ustalone ponownie pod warunkiem, że są one zgodne z obowiązującymi kryteriami w zakresie ustalania obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, a także spełniają wymogi ochrony przyrody. Zatem w tym przypadku nie chodzi o nowe ustalenia, które zostały dokonane po raz pierwszy. Ponadto należy w tym przypadku uwzględnić również strategię energetyczną kraju związkowego Brandenburgii oraz określone w kodeksie budowlanym uprzywilejowanie zgodnie z § 35 ust. 1 pkt 5, które wykluczają wariant zerowy.

Wraz ze stworzeniem znacznej przestrzeni do wykorzystania energii wiatru w małokonfliktowych obszarach spełnione zostaną cele polityki środowiskowej i energetycznej regionu, kraju związkowego i państwa. W stosunku do obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru określonych w prawomocnym Planie Regionalnym 2004 (o łącznej powierzchni 6740 ha) należy odnotować rozszerzenie wytyczonej powierzchni z ok. 1,5% do 2,1% powierzchni regionu.

Jako odnawialne źródło energii i najbardziej ekonomiczna obecnie jej forma wykorzystanie energii wiatrowej wnosi znaczący wkład do przyjaznej dla klimatu energetyki. Będące tego konsekwencją zmniejszenie obciążenia środowiska w wyniku redukcji tradycyjnej energetyki stanowi znaczący pozytywny efekt ekologiczny, ponieważ zmniejszenie emisji m.in. tlenków azotu, tlenków siarki, węglowodorów i pyłów spowoduje zmniejszenie szkodliwych skutków klimatycznych.

Wraz z zabezpieczeniem w planie regionalnym obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru stworzone zostaną warunki do uporządkowanego wykorzystania formy energii w taki sposób, że na poziomie planowania regionalnego, poprzez ustalanie i przestrzeganie kryteriów odnoszących się do dóbr chronionych, ustalone zostaną małokonfliktowe obszary, co pozwoli na uniknięcie znacznych negatywnych oddziaływań na środowisko.

W łącznej ocenie stan środowiska regionu Uckermark-Barnim nie ulegnie przypuszczalnie w wyniku ustaleń planu – Planu Częściowego „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskanie surowców” znaczącym negatywnym zmianom.

Środki monitorowania oddziaływania na środowisko

Ogólną zasadą BNatSchG (§ 13) jest priorytetowe unikanie znaczącego negatywnego wpływu na przyrodę i krajobraz. I tak sporządzanie Rzeczowego Regionalnego Planu Częściowego „Wykorzystanie wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców” regionu Uckermark-Barnim przebiegało pod warunkiem poszanowania i uwzględnienia regionalnych celów zachowania i poprawy stanu środowiska. Wraz z ustaleniem odpowiednich kryteriów wykluczenia i restrykcji zwłaszcza w odniesieniu do wykorzystania do celów mieszkaniowych, obszarów chronionych, cennych obszarów z

punktu widzenia ochrony przyrody służących ochronie biotopów i gatunków oraz wysoce wrażliwych obszarów krajobrazu już w procesie planowania wykluczono ustalenia planu lub poddano indywidualnym rozważaniom obszary, na których należy się priorytetowo liczyć ze znacznymi konfliktami dóbr chronionych.

Ustalenia planów regionalnych stwarzają warunki ramowe jako warunek dla zrównoważonego rozwoju całego terenu. Poprzez wykazanie obszarów kwalifikowanych, priorytetowych i zastrzeżonych chronione są szczególnie wrażliwe środowiskowo tereny regionu przed negatywnym oddziaływaniem i zajęciem przez plany z przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko.

Dzięki działaniom nadzoru po wejściu w życie Rzeczowego Planu Częściowego zapewnione ma być w podporządkowanym postępowaniu o wydanie zezwolenia uniknięcie lub redukcja do nieznacznego wymiaru, wzgl. kompensacja przewidywalnych znacznych skutków dla środowiska mogących wyniknąć zgodnie z dzisiejszym stanem wiedzy przy realizacji Rzeczowego Planu Częściowego. Ponadto należy w ten sposób uzyskiwać z wyprzedzeniem wiedzę na temat nieprzewidzianych negatywnych skutków. W ten sposób zapewnić należy możliwość podjęcia ewentualnych dostosowanych środków pomocniczych.

Ustalone w raporcie środowiskowym, prawdopodobne znaczące skutki środowiskowe spowodowane przez ustalenia planu zostały przewidziane dla poszczególnych dóbr chronionych za pomocą odpowiednich metod analizy i oceny w oparciu o obecny stan wiedzy. Po przygotowaniu Rzeczowego Planu Częściowego i realizacji konkretnych przedsięwzięć planistycznych w obszarach kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru i obszarach priorytetowych dla pozyskiwania płytko położonych surowców prognozy te wymagają późniejszej kontroli. Ze względu na złożoność planowania regionalnego, jak również wpływ na dobra chronione i ich wzajemne oddziaływania w ekosystemie i w odniesieniu czasowym, prognozy dotyczące oddziaływania są obarczone niepewnością. Środki służące do monitorowania mają pozwolić na wczesne uzyskanie wiedzy na temat nieprzewidzianych niekorzystnych oddziaływań na środowisko i ewentualnie podjęcie we właściwym czasie odpowiednich działań naprawczych.

Do ciągłego monitorowania właściwej realizacji planu może być stosowany Geograficzny System Informacyjny Regionalnej Wspólnoty Planistycznej Uckermark-Barnim. W systemie tym można skorzystać z danych dostępnych z kolejnych procedur planowania do przyszłego planowania. W zakresie „wykorzystania energii wiatrowej” można m.in. pozyskać dane o bieżących postępowaniach i ich zaawansowaniu. Można ponadto wprowadzić aktualne dane dostępne zewnętrznie stanowiące kryteria planowania Rzeczywistego Planu Częściowego. Dodatkowo Regionalna Wspólnota Planistyczna może wykorzystać cyfrowy rejestr zagospodarowania przestrzennego kraju związkowego Brandenburgii do monitorowania znaczącego wpływu na środowisko.

W zakresie „zapewnienia i pozyskiwania surowców„ Geograficzny System Informacyjny Regionalnej Wspólnoty Planistycznej może przejąć od właściwych organów informacje przestrzenne i rzeczowe na temat praw górniczych, procedur planowania przestrzennego i procedur o wydanie zezwolenia z zakresu prawa górniczego. Dostępne dane dostarczają informacji na temat stopnia rzeczywistej realizacji ustaleń planu oraz rozbieżnych rozwiązaniach.

Nadzorowanie działań związanych z projektem lub konkretnych działań dla danej lokalizacji w celu monitorowania, unikania, zmniejszenia i kompensacji znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko leży w gestii organu wydającego zezwolenie w toku kolejnego postępowania o wydanie zezwolenia.

Ocena oddziaływań na cele ochrony SOOS i OSO

Podstawy ustawowe oceny oddziaływania na SOOS można znaleźć w Federalnej ustawie o ochronie przyrody (BNatSchG, 2011) oraz Brandenburskiej ustawie o realizacji ochrony przyrody (BbgNatSchAG natury, 2013). BNatSchG definiuje pojęcie planów podlegających badaniu oddziaływania i w pewien sposób samo badanie. Podstawą tych przepisów jest art. 6 ust. 3 Dyrektywy siedliskowej (Dyrektywa 92/43/EWG Rady z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.07.1992 r., str. 7), zmienionej ostatnio Dyrektywą 2006/105/WE Rady z 20 listopada 2006 r.).

W ocenie oddziaływania na SOOS dla ustaleń planu - Plan Regionalny Rzeczowy Plan Częściowy „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców” zbadano 48 obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, 23 obszary priorytetowe i 12 obszarów zastrzeżonych do pozyskiwania płytko położonych surowców pod kątem tego, czy ustalenia planu pojedynczo lub w połączeniu ze sobą oraz z innymi znanymi projektami lub planami są w stanie spowodować znaczące negatywne oddziaływanie na obszary oraz sieć Natura 2000 zgodnie z § 34 BNatSchG. Ocenę przeprowadzono na podstawie metodyki opracowanej przez Regionalną Wspólnotę Planistyczną Uckermark-Barnim (RPG) w ścisłej współpracy z Ministerstwem Rozwoju Obszarów Wiejskich, Środowiska i Rolnictwa Brandenburgii (MLUL) oraz Krajowym Urzędem Środowiska, Zdrowia i Ochrony Konsumenta Brandenburgii (LUGV). Na poziomie planowania regionalnego w odniesieniu do obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru w centrum uwagi znajduje się zasadnicza przydatności do wykorzystania energii wiatru, a w odniesieniu do obszarów priorytetowych do pozyskiwania płytko położonych surowców zasadnicza przydatność do eksploatacji surowców. Obszary zastrzeżone do pozyskiwania płytko położonych surowców służą długookresowemu zapewnieniu złóż i tym samym nie powodują zmiany użytkowania.

Ocena oddziaływania na SOOS nastąpiła na podstawie posiadanych danych, rozpoznania i oceny występowania gatunków fauny. Wyniki, które zostały ustalone w uzgodnieniach RPG w szczególności z LUGV na temat szczególnej ochrony gatunków zgodnie z § 44 ust. 1 BNatSchG, uwzględniono w ramach oceny oddziaływania. W uzgodnieniu z MLUL i LUGV ustalono istotne dla poziomu planowania regionalnego czynniki oddziaływania i nadające wartość gatunki, które należało zbadać jako „istotne dla oceny”. W ramach nieformalnej oceny wstępnej ustalono dla 39 obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru, 19 obszarów priorytetowych oraz 12 obszarów zastrzeżonych, że ustalenia planu zgodnie z obecnym stanem wiedzy oraz z uwzględnieniem możliwości kolejnych poziomów planowania przewidywalnie ani same ani we współdziałaniu z innymi regionalnymi ustaleniami planistycznymi lub znanymi planami i projektami nie są w stanie doprowadzić do znaczących negatywnych oddziaływań na cele związane z ochroną oraz kluczowe dla celu ochrony elementy składowe oraz sieć obszarów Natura 2000. 9 obszarów kwalifikowanych do wykorzystania energii wiatru i 4 obszary priorytetowe dla pozyskiwana płytko położonych surowców zostały zbadane pod kątem ich oddziaływań na SOOS. W wyniku tej oceny stwierdzono, że dla samych ustaleń planu oraz ich współdziałania z innymi regionalnymi ustaleniami planistycznymi lub znanymi planami i projektami przewidywalnie wykluczyć można znaczące negatywne oddziaływanie na cele związane z ochroną lub kluczowe dla celu ochrony elementy składowe obszarów Natura 2000. Wynik odnosi się do posiadanego stanu wiedzy i powstał z uwzględnieniem możliwości unikania i redukcji w późniejszym postępowaniu o wydanie pozwolenia.

Podsumowanie

W rozważaniach nad pozytywnymi i negatywnymi skutkami dla środowiska wynikającymi z ustaleń Rzewowego Planu Częściowego „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców” regionu Uckermark-Barnim, należy założyć, że cele regionalne ochrony środowiska oraz utrzymanie i poprawa obecnego stanu środowiska regionu są przestrzegane. W celu wczesnego zidentyfikowania możliwych negatywnych skutków dla środowiska, na które wskazuje raport środowiskowy, podczas konkretnego planowania parametrów projektu, przedstawiono odpowiednie instrumenty obserwacji środowiska. W ten sposób Rzewowy Plan Częściowy „Wykorzystanie siły wiatru, zabezpieczenie i pozyskiwanie surowców” wnosi istotny wkład do zrównoważonego rozwoju regionu Uckermark-Barnim.